Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

ÎN ACEST NUMĂR:

Marile speranțe
de Louis Aragon
(pag. 3-a)

Fata căpitanului
de D. Zolotov
(pag. 4-a)

Un oraș pe Amur
de Margareta Șipoș
(pag. 6-a)

Poltava - istorie și actualitate
de A. Starkov
(pag. 7-a)

Biblioteca Centrală Regională Hunedoara-Deva

Prețuirea artei romînești

Impresiile din turneul de patruzeci și cinci de zile pe care l-am întreprins în Uniunea Sovietică cu ansamblul „Electrecord" sînt încă prea proaspete pentru a putea fi bine ordonate în cadrul unui articol.

Ceea ce mi-a rămas, însă, în primul rînd în memorie, ca o imagine de neuitat, este publicul spectator sovietic, acest minunat public care știe să-și primească oaspeții cu atîta căldură, cu atîta însuflețire! Aplauzele care au răsplătit efortul nostru la Moscova ca și la Odesa, la Leningrad ca și la Minsk, la Kiev ca și la Riga sau la Chișinău au făcut să crească încrederea în forțele noastre și în același timp ne-au sporit simțul răspunderii față de arta țării pe care o reprezentăm. Am avut mulțumirea să constatăm că multe piese de muzică ușoară romînească se bucură de mare succes în Uniunea Sovietică. Aș aminti astfel îndeosebi de Garofița de H. Mălineanu, Ia tebia liubliu de N. Kirculescu, Cîntă inima mea de V. Veselovschi, piese de I. Vasilescu, Elly Roman etc.

Trebuie să subliniez că de fiecare dată, concertele noastre se transformau în impresionante manifestări ale prieteniei romîno-sovietice. Mărturii ale aprecierii de care ne-am bucurat au fost desigur și invitațiile primite de a face imprimări la diversele posturi de radio, la televiziune și la Casa de discuri din Moscova.

Concertele noastre s-au desfășurat în săli și teatre de vară care cuprindeau între 2.000 și 30.000 de spectatori și erau întotdeauna pline pînă la refuz. In ziua de 26 august — cînd la Moscova se desfășura Ziua estradei — noi ne aflam la Leningrad. Am fost chemați telefonic să venim la Moscova spre a participa la spectacolele din parcul „Maxim Gorki", unde concertau cele mai bune formații sovietice și străine. După ce am cîntat pe una din scene de la orele 20 la 21, am plecat cu autobusul spre alt teatru din același parc spre a da un al doilea concert. Și, spre surprinderea noastră, mii de spectatori, aflînd despre asta, au plecat odată cu noi pentru a ne mai auzi o dată pe cealaltă scenă. Cum acolo nu mai erau locuri libere, spectatorii au forțat cordoanele și au pătruns în teatru, iar la apariția noastră pe scenă ne-au întîmpinat cu adevărate ovații.

La Lvov, în cea de a doua zi a șederii noastre, a fost o vreme ploioasă. Cu toate că spectacolul avea loc într-un teatru de vară, toate cele 5.000 de locuri erau ocupate. La ora 8 seara se putea vedea o masă compactă de fulgarine și 5.000 de umbrele deschise, iar concertul se desfășura normal, în ciuda ploii torențiale (scena era acoperită). Ploaia a încetat, însă, ca prin farmec spre sfîrșitul concertului, umbrelele au dispărut, iar aplauzele au devenit de-a dreptul furtunoase (spectatorii aveau în sfîrșit mîinile libere). Succesul a fost atît de mare, încît am fost rugați să revenim la Lvov pentru încă patru concerte la întoarcerea noastră de la Chișinău. Spre a satisface dorința entuziaștilor spectatori din Lvov, ne-am întrerupt călătoria spre Polonia și am rămas în acest oraș două zile, pe care Filarmonica din localitate a ținut să ni le recupereze, procurîndu-ne bilete pentru avionul de Varșovia.

Cu ocazia acestui turneu, mica noastră orchestră s-a dovedit a fi un organism sudat, compus din elemente solistice de valoare internațională. Fiecare dintre instrumentiștii orchestrei noastre s-a străduit să contribuie la succesul artei romînești. La fel, soliștii vocali N. Nițescu, R. Hodovanski, Sorina Dan, Roxana Matei și Gigi Marga. In mod deosebit țin să ilustrez contribuția și succesul lui Mircea Crișan care a susținut tot programul în limba rusă, creînd peste tot bună dispoziție.

Presa sovietică din toate orașele a publicat cronici elogioase despre concertele noastre. Au fost apreciate temperamentul romînesc, buna dispoziție și unitatea ansamblului, calitatea aranjamentelor și a execuției muzicale.

Așa încît nu e de mirare că cea mai vie dorință a noastră este să avem din nou și cît mai curînd prilejul să prezentăm publicului sovietic noi creații romînești, un nou program de muzică ușoară.

Teodor Cosma

Una din muncitoarele brigăzii de muncă comunistă de la fabrica de becuri din Moscova

39 (759)

Anul XV

2 OCTOMBRIE 1959

12 PAGINI, 1 LEU

BREVIAR

Pogodin despre el însuşi...

Cunoscutul dramaturg Nikolai Pogodin, autorul pieselor „Omul cu arma", „Orologiul Kremlinului şi „A treia patetică", devine prozator. Ne referim anume la romanul **„Colierul de chihlimbar"** din care cîteva fragmente au şi apărut în **„Literaturnaia gazeta"** şi **„Komsomolskaia Pravda"** şi care va fi publicat în întregime în revista **„Iunosti"**.

Aşa cum arată scriitorul, ideea de a scrie romanul i-a venit pe neaşteptate. Intr-o zi, Pogodin a zărit pe fereastră un „marţian", cu un capişon pe cap şi nişte ochi mari de sticlă... Deodată, însă, de sub masca de protecţie pentru muncitorii sablatori s-a ivit o faţă copilăroasă, cu un aer ştrengăresc şi un zîmbet şăgalnic, care vroia, parcă, să spună: — Ei, ce-i, v-am speriat?... Scriitorul a coborît şi a urmărit îndelung, în tăcere, munca tinerilor şi tinerelor care ciuruiau nisip în stradă şi curăţau zidurile casei. — Ce-ar fi dacă m-aş apropia mai mult de ei, dacă le-aş cerceta simţămintele?...

„Îi iubesc grozav de mult pe tinerii pe care-i descriu în roman" — a declarat Pogodin într-o convorbire cu un redactor al revistei „Literaturnaia gazeta". **„Îi iubesc pentru că şi eu am fost odată ca ei, pentru că i-am cunoscut prin 1930 şi îi cunosc şi acum. Îi cunosc pentru că nu mă socotesc un automat cu carnet de însemnări, ci un participant la realitate, tot aşa de activ ca şi tineretul nostru, şi ca şi vîrstnicii. De aceea adopt faţă de personajele mele atitudinea pe care o poate avea un om căruia ele îi sînt foarte apropiate. Nu le fac complimente, nu le mîngîi pe păr, dar mă comport faţă de ele ca de la egal la egal. Şi nu mă tem să fiu moralizator şi să-mi spun tot gîndul... Îmi scriu povestirea despre tineret cu un singur ţel — acela de a arăta în ce anume este bun, în ce nu este şi în ce e minunat...**

Iar în altă ordine de idei, N. Pogodin a făcut cîteva consideraţii interesante în legătură cu „laboratorul" de creaţie al scriitorului. De aproape treizeci de ani, ziua de lucru a lui Nikolai Pogodin începe odată cu semnalul dat de sirenele fabricilor.

— Atunci cînd eroii noştri se îndreaptă spre locul lor de muncă, mă aşez şi eu la masa de scris. Nu ştiu de ce sînt socotit ca un om cu o mare putere de muncă; abia am izbutit să scriu două piese noi şi să termin un roman... Unii se miră cît reuşesc să scriu. Dar eu nu-mi recunosc o putere de muncă deosebită. În curînd voi împlini şaizeci de ani şi cu toate astea nu am nici senzaţia de supraaglomerare, nici de surmenaj.

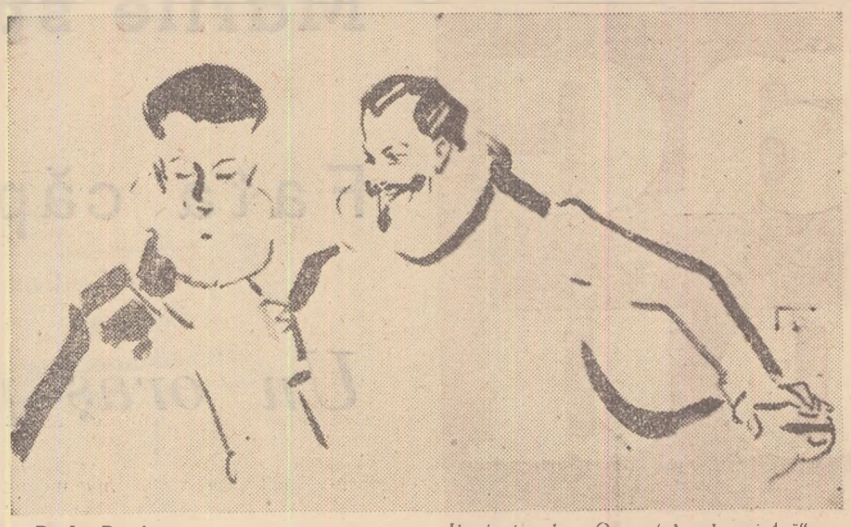

P. L. Bunin — *Ilustraţie la „Oaspetele de piatră"*

Aş dori ca cei care scriu să-şi însuşească un adevăr simplu şi de mult cunoscut — trebuie să preţuieşti ceasurile de aur ale dimineţii... Munca scriitorului cere un ritm de fier, un antrenament zilnic sau, ca să spunem aşa, o activitate de sportiv ori de balerină. Şi e necesar ca munca s-o ia înaintea talentului, şi nu talentul înaintea muncii!"

Literatura americană în U. R. S. S.

Se ştie, Uniunea Sovietică este ţara în care apar cele mai multe traduceri. Iar în ce priveşte literatura americană e suficient să arătăm că în anii puterii sovietice au fost tipărite aproximativ 100 de milioane de exemplare de cărţi ale unor scriitori din S.U.A.

Numai în ultimii cinci ani opere disparate ale lui Jack London au fost tipărite de 56 de ori, într-un tiraj de aproape 6 milioane de exemplare, iar acum trei ani au apărut Opere complete în opt volume. Culegerile de schiţe ale lui O'Henry au apărut în 122 de ediţii, într-un tiraj total de patru milioane de exemplare. Operele lui Mark Twain au fost editate de 250 ori, în 25 de limbi şi într-un tiraj de aproape 11 milioane de exemplare. In scurt timp, cititorii sovietici vor avea la îndemînă volumul trei din Operele complete care vor apare în Goslitizdat în 12 volume.

Nu de mult, în U.R.S.S. a apărut un volum de Opere alese de Edgar Poe, „Tragedia americană" de Theodore Dreiser şi o nouă ediţie a „Cîntecului despre Hyawtha" de Longfellow. Iar printr-un volum de nuvele publicat de Goslitizdat, cititorii sovietici vor face cunoştinţă cu opera lui Henri Fuller, fondatorul realismului american.

In ultimul an, literatura contemporană americană a fost reprezentată printr-o culegere în două volume intitulată „Nuvela americană din secolul XX", printr-un volum de opere de William Faulkner, prin „Regele cărbunelui" de Upton Sinclair, „Babitt" de Sinclair Lewis, printr-o nouă ediţie a romanului lui Mitchell Wilson „Fratele meu, duşmanul meu" etc.

In curînd va apare o culegere, în două volume, din opera lui Ernest Hemingway, care va cuprinde mai tot ce s-a tradus pînă acum în limba rusă din creaţia scriitorului. Iar un volum de versuri de Carl Sandburg (apărut recent în Editura pentru literatură străină) va face cunoscută cititorilor sovietici opera acestui veteran al poeziei americane, care numără nu mai puţin de 81 de ani.

Talentul lui Corneliu Baba

Intr-un număr recent din „Komsomolskaia Pravda" criticul M. Kiseliova a publicat un substanţial articol despre opera lui Corneliu Baba, cu referire specială la lucrarea „Odihnă pe cîmp".

„Acest tablou al cunoscutului pictor romîn Corneliu Baba — a scris autoarea articolului — intitulat modest „Odihnă pe cîmp", a fost îndrăgit de mulţi sovietici chiar din clipa cînd a fost expus la „Expoziţia de artă plastică a ţărilor socialiste" organizată la Moscova... Scena odihnei pe cîmp a oglindit şi a concentrat ca într-un focar tot destinul dramatic al ţărănimii romîne în anii regimului burghezo-moşieresc... Eroii lui Corneliu Baba sînt vii şi uimitor de reali...

Pentru Corneliu Baba, omul este centrul tuturor lucrurilor. In expresia feţei, într-un gest abia schiţat el dezvăluie tot destinul eroului, trecutul, prezentul şi chiar viitorul lui. Spre a ajunge aici, artistul nu încearcă să recurgă la nici un fel de trucuri artistice. Atunci cînd vrea să înfăţişeze destine, el se străduieşte să dea o motivare psihologică chipurilor omeneşti, să dezvăluie simţămintele eroilor săi.

Opera lui Corneliu Baba este un fenomen luminos nu numai pentru pictura romînească, ci pentru toată pictura contemporană. Corneliu Baba studiază cu grijă şi seriozitate opera celor mai mari maeştri ai trecutului, îşi însuşeşte arta lor de a sonda profund tainele sufletului omenesc, frumuseţea şi forţa lui. In acest sens, Baba caută să-l urmeze pe Rembrandt. Ca profesori ai lui Corneliu Baba pot fi socotiţi de asemenea şi vechii pictori spanioli. Şi, fără îndoială, pictorul şi-a apropiat şi tradiţiile compatrioţilor săi — clasicii artei romîneşti. După cum află ajutor şi sprijin prietenesc şi la colegii săi sovietici care-i dezvăluie principiile artei realismului socialist...

Dar esenţial la Corneliu Baba este munca lui permanentă, neobosită, necontenita exigenţă a unui artist care se bucură de o apreciere bine meritată atît în patria lui cît şi peste hotare... Corneliu Baba îşi are drumul lui în artă şi o temă inepuizabilă — viaţa poporului, destinul lui.

● Anul acesta au fost înfiinţate noi catedre ştiinţifice la Universitatea „Lomonosov' din Moscova. La facultatea de mecanică şi matematică a fost introdusă pentru prima oară catedra de matematică logică, la facultatea de ziaristică — catedra de emisiuni radio şi televiziune.

Tot începînd din anul acesta la facultatea de filozofie va funcţiona un curs de teorie şi istorie a ateismului. Pentru întreaga universitate a fost instituită o catedră de etică şi estetică marxist-leninistă.

● In Editura de stat pentru literatură politică din Moscova a apărut cel de-al patrulea volum din „Istoria războiului civil din U.R.S.S." — „Victoriile hotărîtoare ale Armatei Roşii asupra forţelor unite ale Antantei şi contrarevoluţiei interne". Volumul expune lupta eroică dusă de oamenii muncii din Rusia Sovietică, sub conducerea Partidului Comunist, în frunte cu V. I. Lenin, împotriva intervenţioniştilor şi a contrarevoluţiei interne în perioada martie 1919 — februarie 1920.

● La Biblioteca de stat „ V.I. Lenin" din Moscova s-a deschis o expoziţie a cărţii americane. Sînt prezentate opere de Twain, London, Dreiser, Whitman, Maltz etc., precum şi lucrări ale unor oameni de ştiinţă şi fruntaşi ai vieţii publice americani.

● Scriitorul Vl. Tendriakov, autorul romanului „Rude străine", după care a fost turnat şi un film cu acelaşi nume, a scris un nou roman intitulat „Cum să trăim", inspirat din actualitatea imediată. E povestea căutărilor încordate, uneori dificile şi complicate ale unui om de a-şi găsi locul lui în viaţă. Romanul va fi publicat în întregime în ultimele numere ale revistei „Molodaia Gvardia" din acest an.

● Editura mexicană „Atlante" îşi anunţă cititorii prin intermediul publicaţiei bibliografice „Mirador" că a publicat, în limba spaniolă, o serie de opere ale clasicilor marxismului, între care şi cîteva lucrări ale lui V. I. Lenin. Aceeaşi editură publică şi lucrările de estetică ale lui Plehanov — „Scrisori fără adresă" şi „Arta şi viaţa socială".

Alte cărţi sovietice care se bucură de mare popularitate în Mexic sînt „Istoria U.R.S.S. Epoca socialismului", apărută nu de mult în U.R.S.S., „Materialismul istoric" de F. Konstantinov, „Manualul de economie politică".

● Teatrul dramatic din Stockholm a pus în scenă piesa lui Gogol „Căsătoria" şi „Trei surori" de Cehov.

● Zilele trecute, la Casa Compozitorilor din Moscova a fost ascultată în primă audiţie o nouă lucrare a lui Dmitri Şostakovici „Concertul pentru violoncel şi orchestră" în interpretarea violoncelistului Mstislav Rostropovici.

● La Pekin a avut loc premiera operei sovietice „Tînăra Gardă" de I. Meitus, prima operă sovietică contemporană prezentată pe o scenă chineză.

P. L. Bunin — *Ilustraţie la „Harapul lui Petru cel Mare"*

Semnele timpului

Limba rusă în Italia

Nu e un titlu căutat anume spre a capta atenţia cititorului, ci cel mai scurt rezumat a ceea ce dorim să relatăm în cele ce urmează.

Ultimul număr din „Il Contemporaneo", cunoscuta revistă italiană de cultură care apare sub conducerea lui Antonello Trombadori, ne aduce o informaţie revelatoare despre Seminarul naţional de limba şi literatură rusă ţinut astă vară la Roma. Seminarul s-a bucurat de participarea unui număr important de profesori şi studenţi din Milano, Brescia, Genova, Triest, Veneţia, Padua, Treviso, Vicenza, Bolonia, Firenze şi, bine înţeles, Roma.

Aşa cum arată „Il Contemporaneo", dezbaterile Seminarului s-au purtat în jurul unor teme ca opera lui Puşkin şi Tolstoi, caracteristicile definitorii ale liricii maiakovskiene, destinul individului şi poporului în opera lui Şolohov şi s-au desfăşurat pe baza cunoaşterii directe a izvoarelor şi lucrărilor. In cursul Seminarului au fost citite şi traduse piesa Trei surori de Cehov, Mantaua şi Nasul de Gogol, Căpitanul de poştă ca şi fragmente din Fata căpitanului şi Ruslan şi Ludmila de Puşkin şi Chestiunea rusă de Simonov. După care au urmat audiţii ale acestor opere, imprimate pe discuri cu înregistrări făcute de actori de la M.H.A.T. şi de la alte mari teatre sovietice.

Seminarul a dovedit că participanţii posedă o serioasă pregătire filologică, cunoştinţe aprofundate despre istoria limbii ruse şi că, mai ales, sînt însufleţiţi de dorinţa de a dobîndi o cît mai exactă înţelegere a operelor şi problemelor culturii ruse şi sovietice. Lucru care a reieşit şi din Apelul lansat cu acest prilej către scriitorii, criticii şi oamenii de cultură italieni, invitîndu-i să acorde o atenţie şi mai mare studiului limbii ruse şi cercetării literaturii ruse şi sovietice, fără cunoaşterea cărora — s-a spus — nu se poate ajunge la comprehensiunea direcţiilor fundamentale ale vieţii contemporane.

In acelaşi timp, rezoluţia finală a Seminarului a subliniat că astăzi sînt coapte în Italia condiţiile de a se crea în principalele oraşe ale ţării centre moderne pentru studiul limbii şi literaturii ruse. Aceste centre ar trebui să aibă misiunea de a coordona eforturile celor care desfăşoară o activitate pe aceste tărîmuri şi de a asigura un schimb regulat de opinii pe anume teme speciale, de a organiza conferinţe şi discuţii în legătură cu iniţiative editoriale şi evenimente culturale, de a interesa în studiul limbii ruse masa scriitorilor şi criticilor, de a promova cercetări în vederea stabilirii punctelor de contact dintre literatura italiană şi cea rusă în dezvoltarea lor istorică.

Aşa dar, ne aflăm pe terenul concret al unei importante acţiuni culturale — care revendică o riguroasă cercetare critică şi istorică şi discuţii libere pregătite cu minuţiozitate şi nu pe acela al unor simple deziderate.

Iar împrejurarea că studiul limbii ruse e resimţit ca o necesitate de cercuri foarte largi ale intelectualităţii italiene e mai mult decît simptomatică.

D. H.

VEAC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Str. Ion Ghica, 5 telefon 13.03.10.

ABONAMENTE:

pe 3 luni, 10 lei; pe 6 luni 20 lei; pe un an 40 lei.

Mineri din Donbass

EXPLORATORII VIITORULUI

In patruzeci şi mai bine de ani, oamenii sovietici au dovedit mereu că ştiu să se ţină de cuvînt. Nici unul din angajamentele pe care şi le-au luat vreodată, indiferent în ce domeniu, n-a rămas neîndeplinit, ba am putea spune: aproape toate au fost cu mult depăşite. Scurtarea termenului unui angajament s-a hotărît aproape ca o regulă — şi oamenii sovietici ţin s-o respecte deopotrivă cu tot ce îşi propun să realizeze.

De îndată ce planul septenal a intrat în faza primelor începuturi de executare s-a născut îndemnul repede generalizat: „Să îndeplinim septenalul înainte de termen".

Entuziasmul declanşat de lansarea lozincii scurtării termenului de realizare a septenalului a dat naştere unor iniţiative patriotice la înălţimea grandioaselor sarcini ale septenalului şi a răspunderii pentru îndeplinirea lor. După apariţia brigăzilor de muncă comunistă, patosul oamenilor sovietici a dat la iveală iniţiativa unei muncitoare căreia i s-au recunoscut îndată meritele de Erou al Muncii Socialiste. Cine n-o cunoaşte azi, numai după cîteva luni de zile, pe întreprida filatoare Valentina Gaganova, iniţiatoarea mişcării pentru ridicarea brigăzilor de muncă rămase în urmă la nivelul brigăzilor fruntaşe?

Preţioasa iniţiativă a Gaganovei reflectă creşterea considerabilă a conştiinţei şi răspunderii unor muncitori înaintaţi, care îşi dau seama că pentru realizarea septenalului este absolut necesară traducerea în viaţă a indicaţiilor trasate de plenara din iunie a C.C. al P.C.U.S. Istorica plenară, care a arătat ce înseamnătate va avea îndeplinirea înainte de termen a septenalului a subliniat cu deosebire răspunderea ce incumbă fiecărui muncitor în îndeplinirea şi depăşirea propriilor sale norme şi sarcini zilnice de producţie, ca o condiţie esenţială a realizării şi depăşirii marilor sarcini colective.

Din acest izvor de înţelepciune şi prevedere a ţîşnit şi iniţiativa eroinei Gaganova, pe care nu o pot satisface propriile sale succese atîta vreme cît mai sînt în jurul ei tovarăşi de muncă rămaşi în urmă. După Gaganova a urmat celebrul Nikolai Mamai şi după ei sute şi sute de muncitori udarnici au pornit la drum pentru a antrena în pas cu ei pe toţi muncitorii. Aproape că n-a rămas uzină sau fabrică, colhoz sau sovhoz, unde exemplul acesta să nu fie urmat.

Noua mişcare patriotică tinde acum să îmbrace şi alte forme. In diferite sectoare ale unor mari fabrici şi uzine, muncitorii înaintaţi au luat iniţiativa de a antrena la îndeplinirea înainte de termen a septenalului nu numai pe alţi muncitori sau brigăzi de muncă, ci întregul sector în care lucrează.

Şi această iniţiativă a trezit, după cum era şi de aşteptat, un puternic ecou, mai întîi în celelalte sectoare ale uzinei, apoi într-o serie de alte uzine moscovite.

Acum cîteva zile, „Pravda" a adus vestea despre o nouă şi deosebit de însemnată iniţiativă patriotică. De data aceasta, întîietatea revine industriei leningrădene: colectivele a 14 întreprinderi fruntaşe din Leningrad s-au angajat să îndeplinească în 5 ani planul septenal în privinţa creşterii productivităţii muncii. Cu alte cuvinte, sarcina fixată de septenal: creşterea cu 45-50 la sută a productivităţii muncii pînă în anul 1965, să fie îndeplinită încă în 1963.

Ideea accelerării ritmului de creştere a productivităţii muncii s-a ivit în perioada de puternică emulaţie care a precedat plenara din iunie. Incă din ajunul plenarei, la unele din întreprinderile leningrădene s-a dezbătut cu însufleţire propunerea de a se reduce cu un an îndeplinirea septenalului la acest capitol esenţial. Lucrările şi documentele plenarei au convins însă pe udarnicii din Leningrad că în condiţiile introducerii în procesul tehnologic a celor mai noi descoperiri ale ştiinţei şi tehnicii şi prin folosirea mecanizării complexe şi automatizării, angajamentul lor iniţial poate fi chiar dublat, septenalul putînd fi realizat, în privinţa sporirii cu 50 la sută a productivităţii muncii, cu doi ani mai devreme.

Mişcarea entuziaştilor septenalului — „exploratorii viitorului", cum li se mai spune — nu cuprinde numai industria. O găsim prezentă şi în agricultura sovietică, unde, după cum se ştie, se desfăşoară întrecerea pentru ajungerea şi depăşirea Statelor Unite la producţia de carne, lapte şi unt pe cap de locuitor.

In producţia cerealieră, cu toate condiţiile meteorologice nefavorabile recoltei în unele regiuni ale ţării s-a obţinut totuşi în unele locuri o recoltă care o depăşeşte pe cea prevăzută a fi realizată în ultimul an — 1965. Una din aceste regiuni este Orenburg, care a şi livrat statului 107 milioane puduri de grîu şi secară şi va mai da pînă la terminarea recoltării încă 10 milioane puduri peste plan.

In industrie ca şi în agricultură, patosul în muncă al oamenilor sovietici, înalta lor conştiinţă şi răspundere, împletindu-se cu nelimitatele posibilităţi pe care le oferă progresele tehnico-ştiinţifice şi organizarea tot mai perfectă a producţiei, creează premizele pentru îndeplinirea septenalului înainte de termen.

V. Dascălu

MARILE SPERANŢE

de **LOUIS ARAGON**

Intrucît nu eram încă pe lume atunci cînd Cristofor Columb a descoperit America, mi-e greu să vorbesc despre emoţia care a cuprins omenirea la aflarea acestei veşti senzaţionale. Marele eveniment n-a fost cunoscut imediat, dat fiind că mijloacele de comunicaţie erau rudimentare; el a devenit de notorietate publică abia după întoarcerea lui Columb în Spania la 15 martie 1493, deşi celebrul navigator atinsese ţărmurile Americii în noaptea de 11 spre 12 septembrie 1492. După care a trebuit să se mai scurgă un răstimp pentru ca ştirea să treacă de hotarele Spaniei şi să se răspîndească în lume. Importanţa evenimentului n-a putut fi sezisată decît tîrziu, deoarece chiar Columb se înşelase, crezînd că ajunsese pe ţărmul vestic al Indiei. Oamenii s-au convins că e vorba de America abia după moartea descoperitorului ei, în 1506. Măreţul eveniment a fost contestat multă vreme, fiind socotit propagandă spaniolă. Dar şi despre asta ştim prea puţine lucruri, deoarece pe vremea aceea nu exista încă presa cotidiană.

In ce priveşte Franţa, privirile ei erau îndreptate spre Italia şi nu spre America. Furia franceză, pornită pe devastarea oraşelor din această ţară, găsise un cîmp larg de desfăşurare. De aceea cred că dacă cineva l-ar fi întrebat pe Carol al VIII-lea ce importanţă au noile descoperiri, el ar fi dat un răspuns similar celui dat de contemporanul nostru Lloyd, care a afirmat că aselenizarea rachetei sovietice nu interesează pe nimeni. Dar chiar dacă, iniţial, descoperirea lui Columb n-a fost înţeleasă în toată însemnătatea ei, ulterior ea a avut mari repercusiuni asupra istoriei.

Am avut în schimb prilejul să fiu martor ocular al unui alt eveniment care a zguduit lumea: bombardarea Parisului de la mare distanţă. Ţin minte ca astăzi dimineaţa aceea însorită, cînd în centrul oraşului s-a auzit o explozie puternică, deşi germanii se aflau la o sută de kilometri de capitala Franţei. Ca student la medicină, eram mobilizat la un spital din Paris. In ajun plecasem să dorm acasă, cu gîndul ca a doua zi să mă întorc nebăgat în seamă la spital. Dar obuzul lui „Dicke Bertha", deşi n-a reuşit să ucidă decît un vînzător de ziare şi pe unchiul unui prieten, ieşit din casă în papuci spre a-şi cumpăra „Le petit parisien", sau un „Excelsior", nu-mi aminteşc exact, a stîrnit panică. Metroul n-a mai funcţionat. Aşa încît, grăbit să ajung la spital pe jos, am prins ici-colo frînturi de fraze rostite de oameni speriaţi de moarte care făceau pronosticuri fantastice. Cu cea mai mare aprindere se discuta ştirea sosirii lui Wilhelm al II-lea la Vincen[illegible]. Se spunea că fantasticul progres realizat de germani în domeniul artileriei va pune imediat capăt războiului şi nu numai războiului în curs, ci tuturor războaielor. După cum se ştie pronosticul n-a fost confirmat. Dar s-au scris mai multe prostii despre asta decît dacă explozia s-ar fi produs în Lună.

Au trebuit să treacă cîteva zile pentru ca oamenii să afle tot adevărul, din surse neutre, şi să se obişnuiască cu gîndul că tunul lui Krupp lovise Parisul de la o depărtare de o sută de kilometri. La început se spusese că germanii nu urmăriseră decît un efect propagandistic.

Cristofor Columb a obligat omenirea să-şi schimbe radical concepţia asupra formei Pămîntului. El a confirmat ipoteza că Pămîntul este rotund şi oamenii s-au văzut nevoiţi să renunţe la ideea că trăiesc pe un fel de disc suspendat. După cum au trebuit să renunţe şi la viziunea configuraţiei cerului, moştenită de la antici.

Se înţelege, bombardarea Parisului de la o distanţă de o sută de kilometri n-a fost urmată de o răsturnare similară în concepţii, dar şi atunci s-a deschis o anumită perspectivă. Imaginaţia astfel stîrnită nu şi-a mai putut găsi astîmpăr. In ultimii ani se părea că ne apropiem de culmea mult rîvnită: ziua cînd americanii să zicem, ar inventa un tun care să poată trage cu atîta precizie şi la o distanţă atît de mare încît obuzul, descriind o traiectorie completă în jurul Pămîntului, să-l facă bucăţele pe un om aflat în spatele artileristului. In felul acesta s-ar fi obţinut date categorice asupra adevăratei forme a Pămîntului, s-ar fi simţit, în sfîrşit, toată importanţa descoperirii Americii şi s-ar fi putut folosi tot spaţiul terestru pentru ca omul să-şi poată manifesta din plin inventivitatea, forţa şi cruzimea.

Inainte şi după Columb, revizuirea ideilor care a însoţit marile descoperiri a urmat o direcţie unică, bine stabilită. Descoperitorul Americii a fost felicitat de prea catolica regină Isabela, pentru că a dăruit Spaniei noi colonii. Şi astăzi, în presa ţărilor care n-au renunţat la politica de opresiune, se poate constata acelaşi fenomen. După lansarea rachetei sovietice anumiţi oameni s-au întrebat în ce cod de legi se încadrează drepturile asupra spaţiului cosmic, pentru ca nu cumva U.R.S.S., invocînd împrejurarea că a atins cea dintîi suprafaţa Lunei, să-şi anexeze teritoriile astrale. Cei care au dezbătut cu toată seriozitatea această problemă au dovedit o anume consecvenţă în ideile lor preconcepute, o anume logică în percepţia lumii şi a rolului pe care îl are de jucat omul. Căci acum nu mai era vorba de renunţarea la ideea că trăim pe un disc suspendat; revizuirea ideilor impusă de performanţa rachetei sovietice cere o schimbare a concepţiei despre om, despre rolul lui pe Pămînt.

Izbind suprafaţa Lunii, racheta sovietică a dat o lovitură puternică unei anumite concepţii despre om. Zborul ei de treizeci şi patru de ore a dovedit cu toată autoritatea că principiul „Homo homini lupus" şi-a trăit traiul. Acest zbor unic a smuls un ţipăt de moarte politicii de anexiune, a dat în vileag proasta dispoziţie a magnaţilor trecutului şi a pus în lumină tot grotescul concepţiilor lor clasice. Cîtă bucurie şi uşurare au simţit cu toţii aflînd că la o conferinţă de presă savanţii sovietici au declarat că U.R.S.S. nu ridică nici o pretenţie teritorială asupra Lunei. Ziariştii şi politicienii lumii capitaliste au rămas uluiţi, deşi pentru mine şi pentru dumneavoastră această declaraţie era un lucru de la sine înţeles. Dar uşurarea, de care am amintit mai sus, ar fi trebuit să-i facă pe cei care au simţit-o să-şi revizuiască atît concepţiile lor sociale, cît şi cele morale. Ei n-au simţit însă nevoia s o facă. Nu şi-au dat seama că au cîştigat numai mulţumită faptului că au de-a face cu oameni de o altă factură decît a lor, că au de-a face cu oameni sovietici. Şi nu-şi dau seama nici de faptul că acest cîştig de cauză cheamă după el şi o pierdere — năruirea concepţiilor pe temelia cărora şi-au construit întreaga viaţă. Le vine greu să înţeleagă aceste adevăruri şi poate că li s-ar părea ciudat dacă le-aş spune că în Lună a cîştigat omul, iar capitalismul a căpătat o lovitură grea. Imi vor răspunde că afirmaţia mea miroase a propagandă... Dar fiindcă veni vorba de propagandă, despre propaganda în forma în care o înţeleg dumnealor, aş avea multe de spus.

Domnul Jean Rostand, ales nu demult membru al Academiei franceze şi care nu e de fel un savant de mina doua, a salutat lansarea rachetei sovietice cuprins de simţăminte contradictorii: pe de o parte e fericit, ca savant, de succesul lansării, pe de altă parte regretă (aici nu mai spune în ce calitate) că racheta... a funcţionat cu prea mare precizie. Să nu vă închipuiţi cumva că e vorba de precizia cu care racheta a fost teleghidată spre punctul cuprins între mările Serenităţii, Liniştei şi Aburilor, ferească sfîntul, cît de precizia cu care şi-a luat zborul exact în ajunul sosirii lui N. S. Hruşciov la Washington.

Dar tocmai pentru că Jean Rostand, după cum spuneam, nu este o inteligenţă de mina doua, n-ar fi rău să analizăm logica ideilor lui. La drept vorbind rămîi oarecum uimit gîndindu-te că un savant, a cărui seriozitate nu poate fi pusă la îndoială, consideră ca un gazetăraş oarecare, că o asemenea lansare poate fi pregătită şi pusă la punct în numai două luni, cîte s-au scurs de la data invitării lui N. S. Hruşciov de către preşedintele Eisenhower... Gîndiţi-vă numai: pregătită şi efectuată în scop de propagandă! Dacă e vorba de coincidenţă, apoi ar fi tot atît de logic să ne gîndim şi că invitaţia a coincins cu data lansării, stabilită, fără îndoială, cu mult înainte de această invitaţie! Dar, să admitem ipoteza, cîţuşi de puţin ştiinţifică că, într-adevăr cu două luni în urmă, cînd a fost primită invitaţia, savanţii sovietici au hotărît să sublinieze vizita lui N. S. Hruşciov prin această ispravă. Ce concluzii ar trebui să tragă în primul rînd un savant adevărat? In mod foarte firesc el ar fi trebuit să gîndească nu numai că oamenii sovietici sînt capabili să lanseze în Lună o rachetă, cu precizia cu care au lansat-o (fapt pe care domnul Rostand îl regretă atît de mult), dar şi că o pot face oricînd. Iar acest lucru ar trebui să-l bucure pe domnul Rostand, ca de altfel pe orice savant pentru care o experienţă bine calculată din timp are mult mai multă valoare decît un succes întîmplător.

Spre a se putea bucura din toată inima de această măreaţă realizare a ştiinţei sovietice nu în calitate de savant, ci ca cetăţean al unei lumi care are o altă morală decît aceea a lumii socialiste, domnul Rostand ar fi trebuit însă să-şi revizuiască mai întîi convingerile sale sociale şi morale. Dar să fim îngăduitori şi să-i acordăm un oarecare răgaz. Căci imaginaţia omului nu poate atinge viteza unei rachete cosmice, iar domnul Rostand, nu era, în zilele de 13 şi 14 septembrie 1959, deajuns de pregătit spre a străbate drumul de la Pămînt la Lună, drum pe care ştiinţa nu va mai trebui să ţină seama în viitor de ceea ce Marx şi Engels numeau cîndva apele înghetate al calculului egoist.

Există o seamă de opinii şi comentarii care ne fac să zîmbim. Totuşi, trebuie să recunoaştem că chiar şi presa fără îndoială sovietică a introdus în vocabularul ei obişnuit o seamă de idei la care e drept, nu ne am fi aşteptat. Personal, trebuie să recunosc că îmi socotesc întotdeauna adversarii

(Continuare în pag. 11-a)

Text prescurtat

Fata căpitanului

Reportajul pe care-l publicăm mai jos nu este rodul imaginației, ci relatarea unor întîmplări petrecute cu adevărat, caracteristice pentru societatea sovietică.

Din motive ușor de înțeles, autorul nu indică numele eroilor, nici locul în care s-a petrecut întîmplarea.

Puișorii...

Pe bulevard, totul era proaspăt: lăstarii arborilor, băncile frumos rînduite pe alee, pînă și băltoacele rămase ici-colo de pe urma unei ploi repezi, de primăvară, care înviorase pămîntul.

Pe una din bănci ședea un bărbat tînăr, în uniformă nouă de marinar. După galoanele strălucitoare de pe umeri se vedea cît de colo că fusese de curînd înaintat în grad. Rontăia liniștit niște bomboane și privea la cele ce se întîmplă în jurul său.

Ceva mai departe, un grup de copii. Erau vreo douăzeci la număr și purtau hăinuțe de aceeași culoare. Educatoarea lor, o fată scundă și cam mioapă, le citea dintr-o carte cu povești.

— Ei, voinicilor, strigă deodată marinarul, care vrea bomboane? Dați năvală încoace, că altfel nu mai apucați nici una!

Grupul de copii începu deîndată să se agite, dar cele cîteva cuvinte spuse în șoaptă de educatoare îl cumințiră numaidecît.

Terminînd cu cititul cărții, educatoarea se ridică, trimise copiii să se joace în grămada de nisip ce se afla alături și se îndreptă spre marinar. Privindu-l mai de aproape cu ochii ei miopi, constată că nu era mai în vîrstă decît ea. Să tot fi avut vreo nouăsprezece-douăzeci de ani. Același lucru îl constată, oarecum surprins, și marinarul nostru: de la distanță i se păruse că e o paparudă în toată puterea cuvîntului...

— Acești copii orfani nu sînt căței de pripas, tovarășe, îi spuse ea înțepată, și nu primesc pomană... Părinții lor și-au dat viața pentru patrie.

Marinarul sări încurcat în picioare și încercă să se scuze.

Între timp, în grupul copiilor se iscă următoarea discuție:

— Malinalul de colo tlebuie să fie tata unuia din noi, spunea Ahmed, un nod de băiat de vreo cinci anișori, cu ochi negri și neastîmpărați.

— E căpitan de marină, nu vedeți? interveni Oxana, o fetiță ceva mai măricică.

La aceste cuvinte toți copiii întoarseră ochii spre Liusea, fetița blondă care se juca ceva mai la o parte.

În cea mai mare taină, educatoarele păstrau anumite antecedente din viața micuților, cum ar fi locul unde fusese găsit fiecare din ei și ziua în care fusese adus la orfelinat. Uneori însă își mai dădeau drumul la gură, uitînd că de față se mai află cîte o „ureche ciulită" a vreunui prichindel „neștiutor", dar care prindea din zbor orice cuvînt mai repede decît și-ar fi putut închipui educatoarele. Astfel, copiii aflară că micul Ahmed fusese cules din apele Volgăi, după un bombardament sălbatic, că Oxana a fost adusă de la Mirgorod, iar că Liusea, fetița pe care o priveau cu toții acum, fusese părăsită la Sevastopol, în ajunul izbucnirii războiului, de ambii părinți, plecați pe mare. Se mai știa că tatăl Liusei fusese căpitan de vas...

Așa încît, îndată ce educatoarea se întoarse la grupul de copii, Liusea o întrebă:

— Nu cumva a fost tata? De ce l-ai alungat? Și lacrimile se rostogoleau pe obrazul copilei.

— Nu, nu era tatăl tău, se grăbi să o liniștească educatoarea, întorcînd capul în altă parte ca să scape de privirea cercetătoare a fetiței.

Apoi se apucă să le citească copiilor o altă carte și se jucă cu ei de-a v-ați-ascunselea. Dar în clipa în care se îndepărtă din nou, de data asta ca să bea apă la cișmeaua din apropiere, Ahmed declară sentențios:

— Ea nu-i iubește pe tații și pe mamele noastle.

— De ce crezi că nu-i iubește? îl întrebă Oxana.

— Pentlu că plînge de fiecale dată cînd un tată sau o mamă îl ia pe vleunul din noi.

— Dacă vine mîine marinarul, îl vom spune negreșit că Liusea e fata lui! hotărî Oxana.

A doua zi, marinarul își făcu din nou apariția pe bulevard. De data asta însă se așeză mai departe de grupul lor. Totuși educatoarea cea mioapă îl zări numaidecît și, lăsînd copiii în grija unei femei ce se plimba pe alee, fugi într-un suflet la marinar.

— Te rog să pleci de aici! îi spuse ea, cu respirația întretăiată. Și să nu te mai arăți în ochii copiilor...

— De ce? se miră marinarul. De data asta am venit fără bomboane.

— N-are importanță. Am o fetiță. O cheamă Liusea. E fiica unui ofițer de marină care a pierit în război. Copiii te-au luat drept tatăl ei și ea i-a crezut. Duc dorul părinților, îi mai așteaptă... Pleacă, te rog!

Trecu și primăvara. Marinarul nu-și mai făcea apariția pe bulevard. Copiii îl uitară. Dar Liusea nu putea să-l uite în ruptul capului. Deveni tristă.

Într-una din zile, pe adresa orfelinatului, sosi o ladă măricică, împestrițată de ștampile. Odată cu ea administrația primi o scrisoare adresată directorului, cu următorul conținut:

„Stimate tovarășe, vă rog să transmiteți această lădiță Liusei, fata unui căpitan de marină căzut la datorie. Nu-i cunosc numele de familie... Transmiteți-i însă multă sănătate și spuneți-i, dacă se poate, că acest colet i l-a trimis tatăl ei, care a fost găsit, sau va fi găsit în curînd... Spuneți-i cum credeți că e mai bine. De cînd am văzut-o n-o mai pot uita pe această fetiță".

Directoarea deschise coletul și făcu ochi mari: continea un întreg magazin universal: jucării, ciorăpei, ghetuțe de toate mărimile, rochițe și o bluză marinărească brodată, de toată frumusețea.

— Ce mai zestre pentru fata căpitanului! exclamă mătușa Sava, bucătăreasa orfelinatului.

Dar directoarea returnă coletul chiar în aceeași zi. Îl rugă pe juristul de la sovietul raional să-i întocmească o scrisoare de răspuns. Acesta scrise următoarele: „Restituim prin prezenta coletul primit și cerem sistarea corespondenței privitoare la înf erea Liudmilei Sevastopolskaia (acest nume de familie i s-a dat copilului după locul unde a fost găsit) din lipsa unor acte doveditoare privind persoana solicitatorului"... ș.a.m.d.

Peste trei săptămîni marinarul își făcu apariția la orfelinat. Era ora cînd copiii se pregăteau de masă. Ahmed, băiețelul cu ochi negri și neastîmpărați, îl zări cel dintîi

— Lius-ska! țipă el cît îl ținea gura, a venit tatăl tău!

Fetița se aruncă în brațele omului în uniformă.

La auzul vacarmului stîrnit, veniră în fugă educatoarele, directoarea și mătușa Sava. Copiii fură expediați în sala de mese, iar marinarul invitat în cancelarie.

Discuția care urmă fu extrem de furtunoasă: șase femei în toată firea porniră la atac împotriva tînărului marinar.

— Cum de-ai îndrăznit să vii?! strigă Nina, educatoarea mioapă din parc. Nici nu ți-a mijit încă bine mustața și vrei să devii tată adoptiv! Știi dumneata ce înseamnă să fii tată adoptiv? Să-ți spun eu: e o sarcină mult mai grea, o răspundere mult mai mare de cît a unui părinte natural...

— Unde ai să crești copilul? În cabina dumitale de pe vas? Sau, poate ai s-o iei cu dumneata în cart? îl întrebă, în bătaie de joc, educatoarea. Că și așa au poreclit-o Fata căpitanului!...

Marinarul, care rezistă răbdător la acest taifun de vorbe dezlănțuite împotriva sa, zîmbi deodată și răspunse cu voioșie:

— Încă nu sînt căpitan. Deocamdată sînt cartnic. Dar dacă Liusenka va dori să fiu căpitan, am să fiu... N-aveți nici o grijă!

Cu atîta duioșie rostise numele fetiței încît femeile amuțiră pe dată.

— Ciudat, nu? spuse mătușa Sava. O avea el ce-o avea pe inimă... Ia să ne povestească mai bine despre el, să știm și noi ce fel de om e...

Marinarul ridică ochii din pămînt și rosti cu jumătate de glas:

— Și eu sînt orfan. Am crescut într-un orfelinat și am jurat să ajut un copil oropsit, cum am fost eu...

Așa începu această poveste simplă, omenească. Rînd pe rînd marinarul le istorisi femeilor despre viața lui sbuciumată, despre anii războiului, despre furtunile pe care le înfruntă cu bărbăție mica lor vedetă...

Într-un tîrziu, mătușa Sava își șterse ochii cu broboada și rosti, ca pentru sine:

— A avut și copila asta noroc...

— Pare un flăcău de treabă. Să-l lăsăm să se ducă la ea... Îl așteaptă...

Femeile încuviințară din cap. Numai Nina sări ca arsă:

— În cazul acesta îmi voi da demisia. El nu are încă nici un drept, e minor... Să hotărască comitetul executiv...

Marinarul se roși, lăsă ochii în pămînt și spuse abia auzit:

— Are dreptate... Să hotărască comitetul executiv. Am să rezolv totul, de-ar fi să merg pînă-n pînzele albe... Un lucru însă vă rog: nu-mi mai restituiți coletele... Rămîneți cu bine!

Se ridică și ieși, puțin adus din spate. Mergea cum merg marinarii pe puntea vasului, pe timp de furtună...

Mai trecu un an. Coletele soseau regulat și regulat erau expediate scrisori cu ștampila orfelinatului. Lui Vladimir (așa îl chema pe marinar) îi scriau educatoarele, mătușa Sava și chiar directoarea. Scrisorile acesteia din urmă începeau deobicei așa: „Am fost la jurist. Mi-a spus că mai e nevoie de o adeverință..." Dintr-un adversar înverșunat al marinarului devenise un prieten devotat, grijuliu. Cînd o vedea pe Liusea îi spunea acum și ea zîmbind: „Fata căpitanului..." Numai Nina nu-i scrisese un singur rînd.

Cu toate acestea, afecțiunea Ninei pentru fetiță creștea. Dacă făcea cumva nazuri, educatoarea o amenința: „Am să te spun tatei."

— Tată, ce e drept, și-a găsit, oftă într-o zi mătușa Sava. Rămîne de văzut ce mamă o să-i găsească dumnealui... De nu s-o încurca cumva cu vreuna din aia.. Că rău o să-i fie bietei copile

— N-ai grijă, îi spuse Nina, de asta nu mă tem. Sînt încredințată că-i om de treabă... cumsecade... dintr-o bucată.

Mătușa Sava zîmbi, o privi în albul ochilor și-i spuse, fără ocol:

— N-ai face rău să te mariți cu el, devreme ce-l iubești...

— Axafia Flegontovna! Cum se poate să spui una ca asta! sări înțepată educatoarea. Scutește-mă de asemenea vorbe, și niciodată... niciodată... m-auzi?... Nu vreau să fiu luată numai de hatîrul Liusei...

— Ești naivă, îi răspunse mătușa Sava. N-ai văzut cum se uita la tine ultima dată? Prostuțo...

În sfîrșit, veni și ziua cînd marinarul aduse aprobarea comitetului executiv. Izbutise. Educatoarele se apucară să o pregătească pe Liusea de drum. Mătușa Sava făcu niște pirogi de pomină iar directoarea nu mai pridideа cu împachetatul... Masa de abia era pregătită.

Marinarul umbla de colo-colo, se juca cu copiii, le arăta fel de fel de scamatorii, legă noduri marinărești...

În cele din urmă, pierzîndu-și răbdarea, o întrebă pe una din femei:

— Da unde-i educatoarea? Fata aceea cu ochelari...

— De Nina mă-ntrebi? Apăi, s-a-n voit de dimineață.

Într-adevăr, nu o văzuse nici la prînz. Marinarul desfundă o sticlă de vodcă marinărească, umplu paharele și mesenii se înveseliră pe dată.

— Taman ca la nuntă, spuse Axafia Flegontovna. Numai mireasa lipsește.

După terminarea ospățului femeile așternură musafirului un pat de pe... nă: vreo zece salteluțe puse cap la cap, în cancelarie... Dar lui nu-i arde de somn... Își aruncă mantaua pe umeri și ieși în stradă. Era întuneric. O luă agale cufundat în gînduri, fără ca să-și dea seama încotro merge. S-a pomeni pe un bulevard.... Privi în jur-ru-i... Zări o bancă. Parcă o cunoaște, a mai fost aici... Dar cine i-o fi ocupat locul?... O făptură micuță, înfășurată în manta de ploaie... Se apropie. Și deodată simți ațintiți asupra sa doi ochi miopi. Clipeau speriați...

— Ninocika, spuse marinarul abia auzit, ce-i cu tine? Te-am așteptat cu toții, Liusea mai cu seamă... Toată ziua m-a întrebat de tine... Te iubește, Ninocika, te iubește ca pe o mamă...

Peste două zile trei oameni plecau din gară: marinarul, educatoarea și Liusea.

D. Zolotov

Pînă la sfîrșitul anului 1960

Una din trăsăturile distincte ale societății sovietice se vădește în faptul că progresul tehnico-științific și activitatea creatoare a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor pentru ridicarea producției și productivității muncii se răsfrînge direct și imediat asupra bunăstării populației, în totalitatea ei. Această trăsătură devine mereu mai evidentă, pe măsura înaintării spre comunism, găsindu-și o nouă întruchipare în Hotărîrea Comitetului Central al P.C.U.S. și Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. privitoare la desăvîrșirea măsurilor în vederea reducerii zilei de lucru pentru toate categoriile de muncitori și funcționari. Pînă la sfîrșitul anului 1960, în cîteva etape, toate categoriile de muncitori și funcționari sovietici vor trece la ziua de lucru de 7 ore, iar muncitorii din profesiile de bază, care lucrează în subteran, la ziua de lucru de 6 ore.

Paralel cu reducerea zilei de lucru se stabilesc noi salarii tarifare sporite și noi rețele de salarizare pentru muncitori, ingineri, tehnicieni și funcționari, iar salariul minimal va crește pînă la 400-450 ruble.

Acestea sînt primele rezultate ale programului de înnoire a producției industriale pe baza ultimelor cuceriri ale științei și tehnicii, precum și a succeselor obținute în dezvoltarea diferitelor ramuri ale agriculturii sovietice. În procesul construirii comunismului, cuceririle epocale ale științei și tehnicii contemporane sînt utilizate cu rezultate extrem de favorabile pentru întreaga societate.

Racheta Luna și viața

Există viață pe alte planete?

Lansarea rachetei cosmice sovietice în Lună suscită în egală măsură și interesul biologilor, deoarece stadiul la care se află în prezent știința este atît de avansat, încît orice succes înregistrat de o ramură oarecare a ei se răsfrînge numaidecît și asupra tuturor celorlalte discipline. Dacă în trecut astronomia și biologia nu aveau puncte de contact între ele, acum situația se prezintă cu totul altfel: paralel cu cercetarea și cunoașterea cosmosului, problema existenței vieții pe alte planete capătă și ea o importanță deosebită.

Tocmai această legătură strînsă între știința privitoare la corpurile cerești și știința despre originea vieții i-a determinat pe savanții sovietici să ia, cu ocazia lansării celei de a doua rachete cosmice, o măsură atît de practică cum este sterilizarea conteinerului acesteia.

Cunoaștem prea puține lucruri despre natura Lunei ca să putem nega complet existența oricăror forme de viață pe acest astru, sau să socotim exclusă cu desăvîrșire posibilitatea menținerii și dezvoltării vieții aduse pe o cale sau alta pe suprafața ei. Luînd această măsură, savanții sovietici s-au gîndit ca nu cumva bacteriile aduse de pe Pămînt să „vicieze" natura Lunei, iar în cazul cînd s-ar „acomoda" să nu ducă la concluzii greșite pe viitorii cercetători ai acestui corp ceresc. Desigur, o contribuție importantă la luarea acestei măsuri a avut și experiența „terestră" în domeniul studierii răspîndirii vieții și adaptării ei la diverse medii înconjurătoare.

La determinarea limitelor vieții trebuie să deosebim două forme distincte ale acesteia: viața activă, cînd organismele vii se află într-un intens schimb de substanțe cu mediul înconjurător, putînd să se înmulțească și viața pasivă, cînd organismele vii se află în stadiul vieții embrionare, cum ar fi semințele și sporii, în stare de anabioză. Fără îndoială că zona vieții pasive este mult mai largă decît zona celei active.

In condiții de laborator, omul poate crea pe cale artificială temperaturi negative aproape pînă la zero absolut, adică minus 273 grade. S-a constatat că sporii bacteriilor pot supraviețui la temperatura de —271,88 grade a heliului lichid, iar la temperatura de —240 grade rezistau, în stare de preuscare, viermi ca nematoda și așa numitul vierme leneș.

La temperaturile negative, zona vieții active pentru animalele cu temperaturi variabile și plante este destul de redusă. Pentru fauna și flora oceanelor, această zonă se află între zero și —1,8 grade, pentru cea de la suprafața pămîntului, aproape la fel.

Temperatura maximă care permite o viață activă trebuie considerată temperatura gheizerelor (+92 grade). In ele s-au descoperit bacterii și alge. Observațiile acestea sînt deosebit de interesante, deoarece limita de temperatură a vieții pentru majoritatea animalelor și plantelor este determinată de momentul coagulării albuminei. Pentru albușul unui ou, limita aceasta este la aproximativ +75 de grade. Se poate trage concluzia că bacteriile și algele din gheizere au o albumină rezistentă la temperaturi mari, care s-a creat în procesul adaptării evolutive a acestora la condiții de temperatură cu totul excepționale.

Și acum, să studiem puțin factorul presiune. Dragele de mari adîncimi ale expediției Institutului de oceanologie al Academiei de Științe a U.R.S.S. au pescuit numeroase vietăți din cele mai adînci depresiuni ale fundului Oceanului Pacific, de la o adîncime de peste 10.000 metri, unde aceste vietăți trăiau la o presiune de 1.000 atmosfere. In sondele de foraj petrolifere, microbiologii sovietici au descoperit bacterii vii la o mie de metri adîncime.

Experiențele de laborator au demonstrat că ciupercile de drojdie pot suporta o presiune de 8.000 atmosfere.

Atmosfera rarefiată e suportată în diferite feluri de organisme. Un balon-sondă a adus spori de bacterii și ciuperci de mucegai de la o înălțime de 33.000 metri, adică din straturile superioare ale atmosferei, care e străbătută de puternice radiații cosmice. In munți, la o înălțime de 6.200 metri, au fost descoperite unele plante cu flori. Unele afide au putut fi descoperite la 8.200 metri înălțime. Cît despre muște, acestea s-au dovedit capabile, în condiții experimentale, să se înmulțească sub o presiune de 25 milimetri a coloanei de mercur.

Din cele spuse pînă aici rezultă cît se poate de clar gradul excepțional de adaptare la mediul înconjurător a celor mai diferite organisme vii. Scara vieții se întinde aproape de la zero absolut, adică de la —273 de grade și pînă la +170 grade! Uriașul diapazon al presiunii — de la 0 la 8.000 de atmosfere — poate fi populat de asemenea cu organisme vii! Între aceste limite trăiesc sporii bacteriilor.

Condițiile de climă și presiune pe planetele Marte și Venus, fără a mai vorbi, se înțelege, de planeta noastră, se apropie cel mai mult de cele necesare ființelor vii, dacă acestea nu au,

desigur, o structură organică superioară. Pe aceste planete vecine cu Pămîntul există, după toate probabilitățile, o vegetație reprezentată de specii inferioare, cum ar fi lichenii, algele de apă și ciupercile. Coloritul acestei vegetații, dacă ne ghidăm după cercetările lui G.A. Tihov, celebrul astrobotanist sovietic și membru corespondent al Academiei de Științe, se deosebește de coloritul vegetației de pe pămînt.

Lucrările lui G. A. Tihov se bucură în prezent de o mare popularitate. Tezele lui G. A. Tihov sînt împărtășite și de savantul francez Dolfuss și de savantul american Senton. Cunoscutul savant englez Spencer-Jones, autorul lucrării „Viața pe alte planete" scria acum cîtva timp: „Deși pe Venus nu pot exista forme de viață superioare, nu putem nega totuși că pe această planetă există biosfera, adică zona de existență a vieții". In ce privește planeta Marte, părerile lui sînt mai precise: „Curbele de polarizare, scrie el, a diverselor plante cu flori au fost cercetate în laborator, dar nu se aseamănă cu curbele obținute la cercetarea petelor verzi de pe suprafața lui Marte. Cu totul altfel stau lucrurile în cazul algelor și mușchiului; curbele lor de polarizare se apropie foarte mult de curbele petelor verzi. Judecînd după ceea ce cunoaștem despre condițiunile ecologice de pe Marte, despre lipsa oxigenului, despre existența unor urme de bioxid de carbon și aburi de apă, despre temperatură (în medie — 20 grade) și despre oscilațiile acesteia (între +20 grade și —70 grade), este probabil că „vegetația" de pe Marte se înrudește cu algele și lichenii de pe Pămînt și că acolo trebuie să existe și să se înmulțească de asemenea diferite specii de bacterii".

Cum stau însă lucrurile în ce privește Luna, planeta care în clipa de față ne interesează cel mai mult?

In lucrarea lor deosebit de interesantă intitulată „Viața în Univers", carte în prezent atît de actuală, academicienii A. S. Oparin și V. G. Fesenkov ajung la concluzia că pe acest corp ceresc viața lipsește cu desăvîrșire: „In clipa de față, pe Lună, scriu cei doi savanți, mai pot exista numai urme slabe ale atmosferei care a existat inițial, formate de o cantitate infimă de gaze care, probabil, continuă să se degaje de pe suprafața planetei. Cît despre apă, aceasta, se înțelege, nu poate fi găsită pe Lună în stare lichidă sau solidă și nici nu intră în compoziția învelișului ei în formă gazoasă, într-o cantitate cît de cît însemnată. Ținînd seama de toate acestea, nu putem vorbi serios despre posibilitatea existenței pe Lună a unor forme de viață".

In ultima vreme, însă, au fost formulate și păreri contrarii, cum ar fi aceea a prof. N. A. Kozîrev, susținută și de unii savanți străini. Pe aceeași poziție se situează și doctorul în științe biologice N. D. Ierusalimski, care susține că pe Lună s-au mai păstrat totuși condițiunile necesare existenței organismelor primitive.

prof. V. Alpatov

Sub cerul albastru al Siberiei

Aproape de Novosibirsk, pe malurile celei mai tinere mări din lume — marea Obi — crește într-un ritm impetuos un orășel științific.

Orașul se înalță printre copacii pădurii pitorești în care le plăcea așa de mult locuitorilor metropolei siberiene să-și petreacă timpul liber. Sărbătorile, șoseaua era tixită de autobuse, automobile, motociclete. Și ce recoltă îmbelșugată strîngeau aici amatorii de ciuperci și de fragi!

Dar vara trecută, printre vizitatorii obișnuiți ai acestor locuri și-au făcut apariția geodezești și excavatoriști. După aceea, pe șosea s-au ivit în șiruri nesfîrșite camioane încărcate cu cărămizi și beton. In pădure au prins să bubuie exploziile, trimițînd spre cerul înalt trîmbe de pămînt.

Iar astăzi nici locuitorii bătrîni ai Novosibirskului nu mai recunosc pădurea. Nu, copacii n-au fost tăiați. In orice colțișor al șantierului poți vedea o astfel de scenă, care nu mai are nevoie de comentarii: buldozerele uriașe ocolesc cu mișcări greoaie și grijulii mesteceni argintii și fragili. Orașul savanților va fi înecat în verdeață. Și totuși pădurea e de nerecunoscut: printre copaci se înalță clădiri elegante, luminoase, care se îmbină într-o perfectă armonie cu peisajul natural.

Dispecerul șef Vladimir Panarin ne arată șantierul. Abia acum, cînd ai alături pe cineva, care cunoaște bine mersul lucrărilor, simți cu întreaga-ți făptură măreția acestei construcții, care se va întinde pe 1200 de hectare. Mașina noastră străbate strada institutelor. De după un pîlc de mesteceni se ițește o clădire neobișnuită.

— E institutul de chimie anorganică — îmi explică Panarin. Iar mai încolo, la dreapta, vedeți? — complexul acela de clădiri va adăposti institutul de fizică.

Coborîm din mașină. Într-o groapă adîncă de fundație un grup de muncitori tineri montează blocuri grele de beton.

— Deși aici va lucra atomul pașnic, e nevoie de ziduri solide — ne spune zîmbind un flăcăiaș pistruiat.

— Ce clădire e aceea din dreapta?

— Institutul de aerodinamică — îmi explică Panarin. — Iar dacă ne-am duce pe poteca asta spre inima pădurii, ați vedea Institutul experimental de citologie și genetică. Clădirea încă nu e gata, dar activitatea științifică este în toi.

De aici, de pe colina acesta, se deschide o priveliște de un rar pitoresc: de o parte și de alta se înalță zidul verde al pădurii, iar în față se întinde oglinda argintie a mării Obi. Pe fondul acesta se profilează clădirea unui alt institut, aproape gata. La etajele inferioare zugravii lucrează de zor.

— E Institutul de geologie și geofizică, cea mai mare și mai importantă verigă din complexul acestui oraș academic — ne spune inginerul. — Căci Siberia noastră ascunde uriașe rezerve de bogății naturale care trebuie descoperite și puse în slujba omului. După cum ați auzit, recent au fost descoperite mari zăcăminte de gaz natural, iar în nord — petrol. In curînd, Siberia va deveni un ținut al petrolului.

Pe străzi, muncitorii montează pe stîlpii avîntați ca niște catarge globurile albe ale becurilor, croiesc straturi pentru flori.

Facem un scurt popas la Institutul de hidrodinamică, „primul născut" — cum i se spune aici. Umăr la umăr cu zugravii și dulgherii lucrează laboranții care își instalează aparatele ultrasensibile și ultramoderne.

Dar să nu credeți că în oraș sînt numai instituții științifice. Ca în oricare altă așezare urbană modernă, există și creșe, cămine, școli, magazine, policlinică, ateliere de confecții.

Și nu numai clădirile cresc în ritm vertiginos spre cerul albastru al Siberiei. Orașul își pregătește și cadre științifice. Filiala din Siberia a Academiei de Științe a U.R.S.S. are 11 academicieni și 28 de membri corespondenți, mulți doctori și candidați în științe. Dar știința nu se poate dezvolta dacă nu este împrospătată mereu cu forțe tinere. Iată de ce, în toamna aceasta, în orașul savanților s-a deschis universitatea de stat din Novosibirsk. Nu, clădirea încă nu există și studenții vor învăța deocamdată într-o școală construită aici, dar universitatea și-a început viața. Cine sînt studenții? Lilia Iusupova, muncitoare din îndepărtatul oraș Komsomolsk-pe-Amur; Elvira Kaminskaia, zugrav din Kuzbass; Robert Kazakov și Iuri Romașenko, muncitori pe șantierul orașului. Cu toții au ținut să pună prima cărămidă la temelia institutului în care vor studia.

S-ar mai putea vorbi și despre vilele frumoase, cu două etaje, construite pentru academicieni pe malul mării Obi, despre cele 80 de case destinate cercetătorilor științifici, despre școala de muzică la care mamele s-au grăbit să-și înscrie copiii. Orașul savanților siberieni crește literalmente văzînd cu ochii. Ceea ce ieri mai era încă un simplu proiect, devine azi realitate.

Orașul și-a avut și oaspeții săi de onoare. Cu prilejul călătoriei în Uniunea Sovietică, Richard Nixon, vicepreședintele S.U.A. a vizitat și acest original complex academic, pentru care a avut numai cuvinte de laudă. La plecare constructorii i-au spus:

— Reveniți în anul... să spunem 1961, și veți vedea un oraș minunat.

Realizările de pînă acum sînt cea mai bună garanție că așa va fi.

N. Meisak

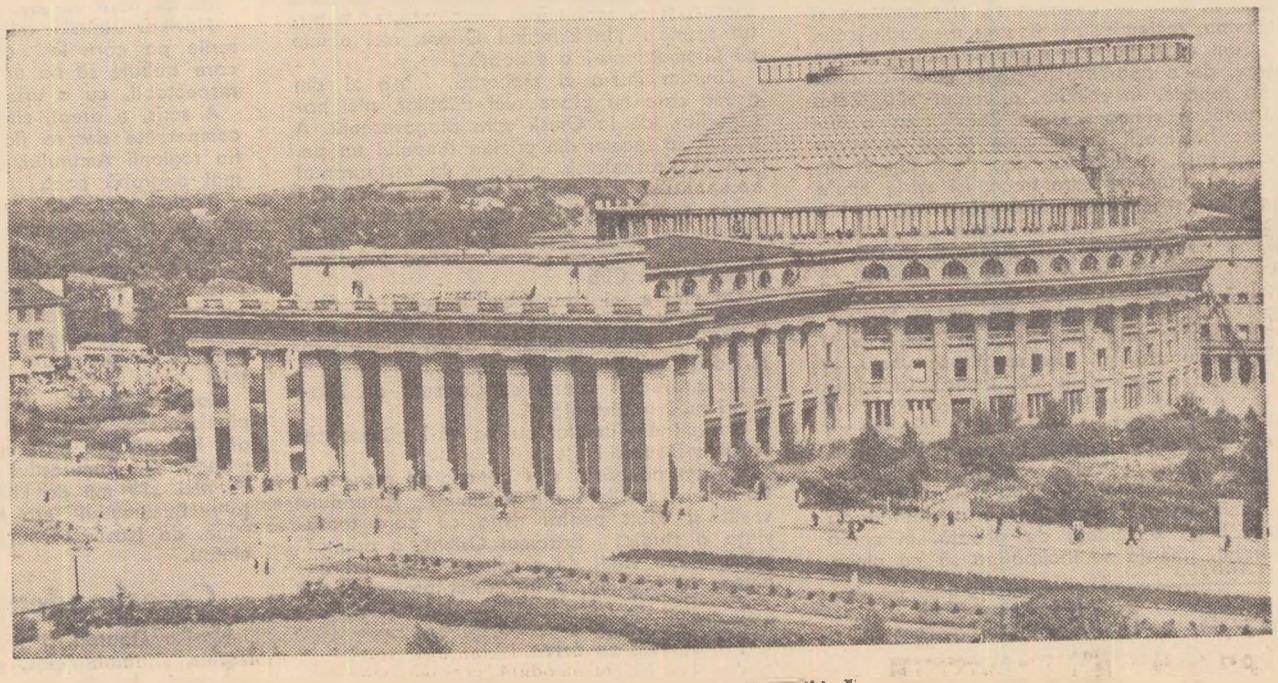

Teatrul de operă și balet din Novosibirsk.

Drumurile lumii se întîlnesc la Mosc

Prima plimbare prin oraș

Dacă de mult, de mult, pelerini din toată lumea se îndreptau în șiruri nesfîrșite spre Mecca, dacă în pragul erei noastre oamenii spuneau că „Toate drumurile duc la Roma", dacă cu un secol și jumătate în urmă Parisul — centrul gîndirii înaintate, al culturii și științei, exercita o atracție irezistibilă, în veacul înfloririi ideilor comuniste, în veacul atomului și al zborurilor cosmice, drumurile omenirii se întîlnesc la Moscova, orașul care atrage sute de mii de turiști. Cine sînt ei? Miniștri și parlamentari, bancheri și negustori, savanți și scriitori, preoți catolici și vedete din Hollywood, muncitori și funcționari, mici rentieri și fermieri... Vin cu trenuri, cu vapoare, vin cu avioane, cu automobile, biciclete și motociclete, ba străbat pămîntul sovietic chiar și pe jos. Vin cu bagaje multe sau puține, cu copii și personal de serviciu.

Unii privesc lumea nouă cu neîncredere, alții aspiră cu nesaț aerul necunoscut, în sfîrșit alții se pătrund de noile idei pînă la capăt.

Dacă în alte țări turiștii se interesează în primul rînd de muzee, de monumente străvechi și de frumusețile naturii, în U.R.S.S., în centrul atenției lor se află omul de formație nouă, cu o etică nouă, socialistă.

Hotelul „Național", care se află foarte aproape de Kremlin, găzduiește în toate cele patru anotimpuri mii de turiști. Pentru care motiv m-am hotărît să-l vizitez în primul rînd. Instalîndu-mi „bivuacul" în piața Manejului, mi-am îndreptat atenția și obiectivul fotografic asupra hotelului.

★

Un „Dauphin-Renault" mic și elegant se oprește dis-de-dimineața în fața intrării principale. Portiera se deschide cu o mișcare bruscă și din mașină se ivesc, foșnind în învelișul lor de celofan... rochii și costume bărbătești atîrnate pe umerașe. Iar în urma lor — Raymond Cannon. Peste cîteva clipe, în piața încă pustie își fac apariția o geantă mare, împletită, încărcată cu portocale și țigări, apoi un picior frumos, delicat, și miss Dorothy Hollyngsworth pășește pe pămîntul Moscovei.

— Turiști?

— Da.

— De unde?

— Din Canada.

Așa începe primul interviu. Raymond și Dorothy sînt prieteni. Amîndoi sînt profesori de limbi străine la universitate.

— Vă înșelați dacă credeți că nouă, unor profesori obișnuiți, ne e ușor să trecem Oceanul și să ajungem la dv. — îmi spune Raymond. — Ne-am îngrodat în datorii și am cumpărat de la firma „Renault" un automobil cu condiția să-l primim la Paris, ca să nu trebuiască să cheltuim cu traversarea Oceanului. Împreună cu noi au venit, tot cu mașina, încă patru prieteni. S-au oprit la Klina ca să viziteze casa-muzeu a lui Ceaikovski. Ce am reușit să vedem pînă acum? Aproape nimic, dar sîntem dornici să vedem cît mai multe! Ne-au impresionat vastitatea și frumusețea cîmpiilor și a pădurilor rusești, lărgimea și grandoarea străzilor. Primii cetățeni sovietici cu care am stat de vorbă pe drum, au fost niște colhoznici. Ce oameni interesanți! Ne-au descusut cum trăim în Canada, ne-au vorbit despre viața și munca lor.

Doamna Mary Lones este proprietara unei mari agenții turistice „Lones Travel Service" din Texas.

— Dați-mi voie să vi le prezint pe compatriotele și prietenele mele — mi s-a adresat. — Bessy Word (o femeie micuță, elegantă, cu o frumoasă pălărie albă, îmi strînge ușor mîna) e proprietara unei ferme mari, Assi Stafford face parte dintr-o veche familie de crescători de vite, Gladys Lomax, o femeie foarte energică, se ocupă de afacerile unei puternice companii petrolifere. Iar Rubi Word din Saint-John este proprietara unei ferme de cereale. Ce cultivi, Rubi? Ah, da, grîu...

Acestea sînt primele femei din Texas care vin în patria noastră.

— Uniunea Sovietică devine tot mai mult o țară a turismului. Nu se poate să nu-ți dai seama de asta, mai ales după grandioasele succese în cucerirea Cosmosului, — a continuat doamna Lones. — Acum pot face propagandă în favoarea călătoriilor în Uniunea Sovietică. Ieri, la recepție, ambasadorul nostru ne-a întrebat: „Cum vă simțiți aici?" I-am răspuns: „Fiecare clipă e o adevărată desfătare".

Toate aceste turiste sînt hotărîte ca la înapoierea în patrie să facă ample expuneri despre U.R.S.S. în cluburile feminine și masculine.

Marie France Blanchard, o femeie înaltă, subțire, secretara unei instituții din Paris, a făcut mari economii ca să-și poată îngădui călătoria. Acum „soarbe cu nesaț realitatea sovietică" și constată că are multe lacune în cultura ei, cu toate că se considera un om umblat: „Rusia progresistă era pentru mine o pata albă".

★

Mulțimea pestriță a noilor veniți își schimbă înfățișarea ca într-un caleidoscop: optzeci de turiști din Cehoslovacia (care coboară veseli dintr-un autobus albastru), un membru al parlamentului chilian, doi tineri căsătoriți din Bulgaria, un industriaș din Roma, o scriitoare poloneză... Unii văd Moscova pentru prima oară, alții vin la „Național" după ce au străbătut zeci de orașe și și-au umplut valizele cu îndreptare, manuale, romane ale scriitorilor sovietici, obiecte lucrate de meșterii din Hohloma și Paleh, cu vestitele dantele de Vologda. Toți sînt plini de impresii, toți au trăit clipe de neuitat.

Baroana Alice Stele von Holstein mi-a acordat un interviu chiar la volanul mașinii ei.

Alice von Holstein este scriitoare și publicistă. O interesează mai ales sistemul nostru de învățămînt și de asistență medicală, educația copiilor, instituțiile pentru copii. Vrea să cunoască condițiile de lucru și de creație ale scriitorilor și ziariștilor sovietici.

...Valize mari și mici, serviete, sacoșe, sacuri sportive galbene, albastre, cenușii, — sînt descărcate din mașini — și portarul abia prididește să le ducă.

— Cînd vii cu copiii ai multă bătaie de cap, — îmi spune arhitectul suedez Karl Fransson ajutîndu-l pe portar să transporte bagajul. — Un interviu? Soția mea se pricepe mai bine.

Doris Fransson dă să-mi răspundă, dar copiii ei Ingemarie și Rolf i-o iau înainte întrerupîndu-se unul pe altul:

— Am citit „Război și Pace" de Tolstoi, „Tașkent — orașul pîinii", „Pe Donul liniștit" de Șolohov...

— Venim acum din Ialta, — îmi spune doamna Fransson. Ce stațiune minunată! Am văzut că orice muncitor, indiferent de venitul lui, își poate petrece concediul în cele mai frumoase localități.

— Am petrecut minunat concediul în țara dv. — adaugă soțul ei. — Ne-am hotărît să revenim peste cinci-șase ani ca să vedem cum ați îndeplinit septenalul.

★

La întrebarea „Care-i scopul călătoriei dv. în U. R. S. S.?" — mi s-a răspuns nu o dată „Ne-am hotărît să ne petrecem aici concediul".

— Am venit în vacanță — mi-a spus rîzînd fericită doamna Gibbons din California. — De la Berlin la Moscova am călătorit cu un „Tu" foarte confortabil. Ceea ce am văzut întrece așteptările noastre. Am crezut că vom vedea un oraș obișnuit, dar Moscova este un imens șantier. Ce multe locuințe se construiesc aici!

— Mulțumim din inimă poporului sovietic pentru primirea caldă pe care ne-a făcut-o pretutindeni — intervine în discuție domnul Gibbons.

David Brooks, cu soția și fiica lui de 20 de ani, au străbătut Oceanul și opt state europene. Director al Asociației fermierilor din S.U.A. mister Brooks se numără printre cei care consideră schimbul pașnic de mărfuri, de valori culturale și științifice ca cel mai bun mod de viață — indiferent dacă el se numește sovietic sau american.

— La trei ani o dată — facem o călătorie în jurul lumii. De acum înainte vom include în itinerar și Uniunea Sovietică, — îmi explică sfioasa domnișoară Nancy Brooks.

Seara tîrziu, în fața hotelului s-a oprit o mașinuță ca o cutie de chibrituri. Părea mai degrabă o motocicletă acoperită. E foarte economicosul automobil „Citroyen", de doi cai-putere, care consumă o can

---

Călătorind prin U.R.S.S.

UN ORAȘ PE A

Tîrziu începe vara pe Amur. Tîrziu și dintr-odată, în grabă, fără preludiul tulburător al primăverii bucureștene. În cîteva zile dispar din piață bolovanii albi de lapte înghețat, dispar pislarii uriași și greoi, și pe trotuare încep să răsune sprinten tocurile înalte ale femeilor.

Amurul își trimite ghețurile undeva, la vale, înghesuindu-le și rostogolindu-le fără milă, cu mare gălăgie.

Și natura și oamenii intră în vară fără să zăbovească, în vara aceasta, scurtă de 3–4 luni, în care se adună însă și primăvara și toamna, reclamîndu-și fiecare drepturile sale.

Cum a scăpat de ghețuri, Amurul devine grav, de o aparentă liniște în ciuda cursului său repede. În schimb, afluentul său, Zeia, „frumoasa și capricioasa Zeia" cum o numesc băștinașii cu mîndrie și cu oarecare indulgență, își face de cap de-a lungul întregului drum pe care trece. Își zvîrle apele pe stînci, și le întinde, fără măsură pe cîmpii, se avîntă pînă departe, apoi se retrage lăsînd pe uscat peștișori disperați, se strînge toată, modestă, în albia ei, ca imediat să revină și să cucerească kilometri întregi care nu-i aparțin. Cînd ajunge în Blagoveșensk, orașul ce se află între Amur și Zeia, devine blîndă, supusă, și, prefăcută, se varsă în Amur, ca o apă domcală, lenoșă. Cine știe dacă Amurul bănuiește măcar cu cine are de-aface! Iar dacă ar bănui? Probabil că tot ar iubi-o așa cum o iubesc și băștinașii, cum o iubesc, mai ales pescarii.

Undeva, în taiga, în luna iunie, am văzut o floare imensă, aproape cît o pălărie de paie, lîngă o bucată de gheață. În ciuda soarelui, gheața se încăpățîna să nu plece, dar floarea își desfăcuse cu sfidare petalele în toată frumusețea lor sălbatică și rezistentă. Era biruința verii asupra iernii nespus de lungi din Extremul Orient.

„O sută de kilometri nu-i o distanță"

Băștinașii au un proverb vesel: „În Extremul Orient, o sută de kilometri nu-i o distanță". Autorii au fost modești. Cu tot atîta succes, și cu mai multă exactitate, ar fi putut spune: „În Extremul Orient, nici o mie de kilometri nu-i o distanță".

Zburam într-o zi mohorîtă, într-o zi din aceea care nu place nici piloților, nici pasagerilor, de la Omsk spre Blagoveșensk. A trebuit să facem, din pricina timpului un popas în Krasnoiarsk. Seara, la restaurantul aeroportului, am auzit-o pe vecina mea din avion, spunînd printre altele: „Păcat că nu cinăm în Irkuțk. Acolo sînt cei mai buni pilmeni *). Da', nu-i nimic. Mîine luăm un prînz bun în Cita".

De uimire mi s-au încurcat toate în cap. „Cină în Krasnoiarsk, pilmeni în Irkuțk, prînz în Cita"... Între localitățile astea sînt cîteva mii de kilometri...!

Iar proverbul spune că „o sută de kilometri nu-i o distanță!".

Dar cît am umblat eu ca să-l găsesc pe Novikov-Daurski?

Vroiam neapărat să-l cunosc pe respectatul om de știință din regiunea Amurului, vestit și iubit pentru rîvna cu care toată viața a studiat Extremul Orient, a adunat mărturii ale vieții de secole, a întemeiat un muzeu al regiunii, a îndemnat profesori, tineri, școlari să participe la munca uriașă de cunoaștere a regiunii natale.

Mi se părea firesc să-l găsesc pe Novikov-Daurski, (om trecut de 70 de ani), acasă sau la muzeu.

— O, ați întîrziat, — mi s-a răspuns. Face cercetări pe lîngă pădurea din Bardagon. Vara degeaba îl căutați în oraș că nu-l găsiți.

Bardagon? „O sută de kilometri nu-i o distanță!..."

Mi-am luat ruksakul și-am plecat.

Novikov-Daurski mi-a răsturnat toate părerile pe care le aveam despre felul în care trebuie să fie un om de știință bătrîn, respectabil, cu o uriașă activitate în spate.

A scris, e drept, cîteva cărți solide, foarte competente despre flora, bogățiile, geografia regiunii Amurului, dar mie mi s-a părut mai degrabă poet.

Îi plac cîntecele, versurile, în general cărțile, și ori de cîte ori se întîlnește cu tinerii scriitori de pe Amur le amintește:

— Istoria acestei regiuni frumoase și eroice încă n-a fost scrisă. Știți ce oameni au trăit și au pierit aici în războiul civil?

Acolo, în Bardagon, a mai fost o întîmplare care are mare legătură cu... distanțele.

Novikov-Daurski participa la o adunare pionierească. Cînd au auzit copiii că vin din Romînia au început să cînte, ca la comandă, „În Bucureștiul iubit". Și am înțeles că nici „10 mii de kilometri nu-i o distanță". Bucureștiul era alături, aproape de mine, de Novikov-Daurski și de copiii care cîntau.

Corespondențe muzicale

Novikov-Daurski și Rivlin se cunosc, bineînțeles, și, bineînțeles, se înțelegeau de minune. Rivlin e corespondentu giunea Amurului și, dacă toată presa ar trebui să pre Amur și oamenii lui. denția TASS nu poți spune se întoarce acasă, Abram la pian și creează alte Sînt cîntece despre cerul lui, despre prietenii chin celălalt al apei ale căror liniștite, se aud pînă în pre oamenii frumoși, drep trăiesc aici. Astea sînt care nu trebuie publica zile tot Blagoveșenskul cin

O fată stătea Amurul

Ne întîlneam în fiecare un băiețaș cu chipul gra vărat pescăresc, un bătrîn mai norocos dintre noi t sfiindu-se probabil să ad plu Amurul își făcea de lungă, complicată, cu car mic, și eu — cam în acee nărul cel visător.

Locul nostru era ocolit gălăgioși. Era „locul pes lile sale stricte, respectate nu se cîntă, nu se strigă mații prostești cînd cineva nu se fac ironii la adr Cred că era locul cel ma de pe tot malul Amurului.

Ciudat că fata aceasta cută, puțin tristă, vine de locul nostru și stă ceasuri ne observe și fără să se

---

*) Colțunași cu carne.

e benzină şi nu
at cu apă. Atît
junga celor doi
— doamna La-
rofesor de litera-
făcînd cu schim-
nama şi fiul au
i Brestul.
t aveţi! — se
locuitori ai unei
poţi străbate de
altul în două-
le ore. — Păcat
np să vedem şi
n-au putut face
utit să facă alţi
de studenţi de
a din New Chi-
mult să cunoa-
cialiste.
t multe despre
astră interesantă
i care ne-au sfă-
să venim.
nomii, împrumu-
şapte băieţi şi
uşit să ajungă la
u închiriat două
- şi iată-i în
amăgiţi? O, nu!
plăcut modul de

viaţă al oamenilor sovietici. Ceea ce am văzut este neobişnuit pentru noi. Ne-am dat seama că aţi realizat un progres gigantic".

— Ştiţi că la dv. turismul se deosebeşte de turismul din alte ţări — îmi spune James Helm. — Dv. deschideţi larg uşile instituţiilor, fabricilor, uzinelor, daţi turiştilor posibilitatea să cunoască viaţa universităţilor, să asiste la dezbaterea unui proces, la conferinţe ştiinţifice.

— Dacă vreţi, puteţi lua parte şi la vînătoare.

James Helm mă priveşte uimit.

— In Crimeea există un parc foarte mare unde se organizează pentru turişti vînători de cerbi şi căprioare.

In timp ce vorbeam, James îşi notă ceva în carnetul lui. Se vede că noua idee nu-i displăcea...

*

Eram gata să plec cînd am văzut un cortegiu de zece maşini care se îndreptau în lanţ spre hotel. Peste cîteva minute strîngeam mîna unui număr de cîteva sute de învăţători şi profesori francezi care organizaseră coloana aceea didactică pentru a-şi petrece concediul în Uniunea Sovietică.

Dar interviul a trebuit să-l amîn. Pentru că altfel nu mai termin niciodată...

Liudmila Pavlova

Lîngă hotelul „Naţional"

R

re-
el,
les-
on-
ind
ază
te".
iru-
ılul
rile
les-
are
ţe"
eva
i.
ec:
de-
cel
are
im-
ziţă
ni-
tî-
enii
qu-
ea:
cla-
ste,
lor.
ător
os-
la
să
Pri-

veşte ţintă spre malul celălalt, pe care se văd case chinezeşti şi oameni cu pălării de paie, şi copii care se joacă în apă.

Uneori, pînă la noi răzbat frînturi de vorbe şi atunci fata se apleacă uşor deasupra apei, cu o expresie de mare încordare, ca şi cum vorbele i-ar fi adresate ei, şi ar vrea să le înţeleagă.

— E patria ei acolo, ne şopteşte bătrînelul, devenit dintr-odată grav.

După cîteva zile am văzut-o pe fată în gară, înconjurată de toţi redactorii gazetei „Amurskaia Pravda". Pleca undeva, şi era veselă, cum n-aş fi bănuit că poate fi.

Şi i-am aflat povestea.

Venise în urmă cu cîteva zile la practică de la Universitatea din Moscova. Era viitoare ziaristă. S-a întîmplat să fie trimisă tocmai în Blagoveşensk, pe Amur, la graniţa cu China.

— De unde eşti? — a întrebat-o redactorul.

— De lîngă Tziunaigun, a răspuns fata. Dar n-am fost acasă de 5 ani...

Redactorul a făcut ochii mari.

— Bine, dar asta-i aici, aproape! Poţi să pleci şi mîine, dacă vrei...

— Nu pot. Nici unul dintre colegii mei n-a plecat în cei 5 ani acasă. Disciplina...

Redactorul şef nu i-a răspuns nimic. A căzut pe gînduri: disciplina... Moscova e departe... Blagoveşenskul e însă aici, alături. Pe urmă a fost o şedinţă de redacţie „închisă" la care fata n-a fost invitată, iar a doua zi redactorul-şef i-a comunicat scurt, oficial:

— Pleci în deplasare: la Tziunaigun. Vei scrie un reportaj. Du-te, i-aţi biletul, banii.

Şi cu un zîmbet uşor:

— Şi, vezi, treci şi pe-acasă.

Margareta Şipoş

POLTAVA — ISTORIE ŞI ACTUALITATE

Poltava înseamnă istorie;
Poltava înseamnă pîine;
Dar Poltava mai înseamnă şi industrie.

...Am ajuns în oraş pe seară şi am început îndată să-l colind. Strada principală duce spre rîul Vorskla. Dincolo de rîu se întinde cîmpia fără margini, pădurea albastră. In străfulgerarea unei clipe prezentul dispare şi văd aevea, în pădure, oştile lui Petru: grenadieri, dragoni, regimente de artilerie. Aşteaptă numai semnalul de atac spre a porni împotriva suedezilor...

Istoria e pe aceste meleaguri o prezenţă permanentă şi autoritară. Cum pui piciorul în Poltava, te cuprinde, parcă, o predispoziţie specială pentru istorie. Şi apoi auzi la tot pasul cum cineva explică:

— ...In faţa dv. e casa scriitorului Kotlearevski. Dincolo de biserică, în fundul pieţii a fost primăria. Acolo trăia starostele, cum ar fi azi preşedintele Sovietului orăşenesc. In stînga, e casa Terpelihăi, mama Natalkăi Poltavka, la care starostele venea zilnic. Dar în zadar. Fata era credincioasă iubitului ei. Kotlearevski a văzut toate astea şi le-a descris în piesa „Natalka Poltavka"...

Un grup de elevi s-a strîns roată în jurul unui bătrîn cu pălărie mare, de modă veche, şi mustăţi tradiţionale la cazacii zaporojeni

Aşa am făcut cunoştinţă cu Filipp Ivanovici Boiko.

In fiecare oraş există cîte un îndrăgostit de trecut, care cunoaşte din fir-a-păr istoria ţinutului natal. In lungile mele călătorii prin oraşe şi sate am întîlnit nu o dată asemenea entuziaşti. Dar categoric, cel mai pasionat, cel mai pătimaş dintre ei e Filipp Ivanovici

Două zile am colindat împreună oraşul, împrejurimile, locurile trecutelor bătălii, sălile muzeelor, am vizitat monumentele cărora aici nu le mai dai de capăt. Iată-ne lîngă Petru cel Mare care străjuieşte intrarea în Muzeul bătăliei de la Poltava. Ţarul se înalţă în „mărime naturală": 2 metri şi 5 centimetri. Pe tunica de bronz se văd urme de schije. Focul războiului nu l-a cruţat nici pe el.

Ei, dar istoria ne-a copleşit aici, în Poltava. E timpul să ne smulgem din îmbrăţişarea ei şi să ne întoarcem în prezent. Mergem la petroliştii din Gogolevo şi Mirgorod.

Pe urmele lui Petru I şi ale lui Gogol

Gogolevo, Mirgorod... Vă daţi seama ce primejdie ne paşte? Parcă o şi vezi pe frumoasa Paraska cum stă la fereastră cu bărbia sprijinită în pumn, aşteptîndu-l pe iubitul ei Griţko. Sau pe Paţiuka înghiţînd lacom colţunaşii cu smîntînă care se înghesuie buluc la gura lui. Dar nu, rezistăm ispitei şi mergem mai departe. Avem treabă la schela petroliferă.

Birourile sînt la Gogolevo. Directorul schelei, Ivan Moiseevici Gruşa, se dovedeşte o achiziţie preţioasă pentru Boiko al nostru. In timpul războiului civil a luptat pe locurile unde extrage acum petrol. A luptat şi împotriva bandei lui Mahno, cot la cot cu Mihail Vasilievici Frunze. Boiko scrie de zor. Il interesează tot: şi războiul civil, şi petrolul...

Aici, în raionul Mirgorod, petrolul a fost descoperit recent. Puţine localităţi pe pămînt au avut un destin atît de strălucit ca Mirgorodul. Mai întîi l-a imortalizat Gogol. Apoi a devenit cunoscut ca staţiune balneară şi foarte preţuit pentru proprietăţile curative ale apelor lui. Iar acum petrolul îl face pentru a treia oară celebru. Dînd de vîna de aur, adică de petrol, oamenii nu s-au oprit. Au înaintat în lungime, în adîncime. Şi mereu alte localităţi se înscriau în frontul acesta care se lărgeşte mereu. Gruşa numeşte cîteva: Sagaidak, Glinsk, Kibenţi, Senjari... Mi uit la Filipp Ivanovici. Suferă! Aude nume atît de cunoscute, grozav ar vrea să ne povestească cum a fost la Glinsk unde Petru a nimicit cavaleria lui Carol, că la Sagaidak ruşii au luptat cu tătarii şi că cuvîntul „Sagaidak" înseamnă chiar „tolbă cu săgeţi"!... Dar se stăpîneşte, tace şi numai creionul îi aleargă pe hîrtie. Iar Gruşa continuă să ne informeze că pămîntul e bogat nu numai în petrol, ci şi în gaz natural. Zilele trecute o coloană de gaz a ţîşnit în satul Soloha din raionul Dikanka. Filipp Ivanovici nu mai rezistă.

— Gaz în Soloha? Minunat!

Intr-adevăr e minunat. Intreprinzătoarea Soloha n-a ştiut de fel că sub temeliile casei ei colcăie gazul. Altminteri ar fi pornit un negoţ în stil mare, preparîndu-şi colţunaşii şi găluştile la o plită cu gaze...

Mergem să vizităm schela. Ne însoţeşte sondorul Vanea Lihoveţ. Gospodăria lui s-a aciuat în cîmp, printre cocenii de porumb şi de floarea soarelui. Cocorii de metal, — sondele — se simt foarte bine în această societate rurală. Ciocănesc cu sîrg şi în profunzime pămîntul şi sorb cu nesaţ lichidul negru. Inainte vreme, Vanea a lucrat la prisaca colhozului unde avea de-a face cu mierea. Dealtfel, şi petrolul e tot un fel de miere, mierea maşinilor. Dar ce-i cu Filipp Ivanovici?

— Ia uitaţi-vă, — ne arată el bucuros şi emoţionat. — Vedeţi mormintele astea? Sînt de pe vremea sciţilor şi a vechilor slavi...

— Nu, — îi răspunde competent Vanea. — Nu sînt morminte. Noi le-am făcut cu buldozerele.

Şi-l duce pe Filipp Ivanovici mai încolo, unde se înalţă două gorgane mai mari decît celelalte. Aici odihnesc căpeteniile primelor triburi care au populat aceste locuri. Mai tîrziu cazacii au folosit gorganele ca puncte de observaţie în lupte.

— Atunci încă nu exista radio — explică Vanea glumeţ. — Oamenii făceau grămezi de vreascuri şi cînd apărea duşmanul, le dădeau foc. Asta era semnalul de atac.

După cum se vede şi flăcăiaşul ăsta care extrage petrol e pasionat de istorie. Hotărît lucru, în Poltava istoria e o preocupare generală.

Naşterea giganţilor

Filipp Ivanovici n-a putut veni cu noi la Kremenciug şi i-am simţit lipsa pe drum. Treci pe lîngă nişte ruine şi habar n-ai ce-i cu ele! E drept, Filipp Ivanovici ne-a înarmat cu o sumedenie de informaţii istorice, dar parcă poţi prevedea totul? Intr-un cuvînt, i-am simţit lipsa. Cu toate că la Kremenciug am avut mai mult de-a face cu viitorul decît cu istoria.

Cum ni s-a întîmplat, de pildă, la uzina de automobile care aproape că n-are trecut. Uzina e încă în faşă, a împlinit abia patru luni. Data intrării ei în funcţiune poate fi socotită ca ziua de naştere a unei noi industrii în Ucraina. Acum, republica îşi are propriul ei automobil — „Dnepr-222", propriul ei camion de zece tone. Denumirea a fost găsită fără nici o dificultate, întrucît uzina se înalţă pe malul Niprului. Dar emblema le-a dat multă bătaie de cap constructorilor. „Volga" din Gorki poartă un cerb, „maz-ul" din Minsk — un zimbru. Să arboreze şi cei din Kremenciug un animal pe radiator? Dar să ne gîndim: ce a făcut din totdeauna faima Poltavei? Delicioasele ei găluşte. Cum să foloseşti, însă, găluşca drept emblemă? Şi atunci le-a venit în ajutor tot Niprul. Drept care, pe drumurile ţării aleargă acum neobosit camioane cu stegulet roşu-albastru şi o undă argintie pe radiator. Uzina e încă mică, dar se poate vedea de pe acum cum are să prindă aripi. Are cel mai lung conveier de asamblat automobile din ţară — un sfert de kilometru! Deocamdată asamblarea se face după schiţe „străine", puse cu dragă inimă la dispoziţie de constructorii din Iaroslavl. Dar există şi un birou de construcţii propriu, în care au început să se aştearnă pe hîrtie liniile viitoarelor maşini.

Nu poţi apoi vorbi de Poltava fără să aminteşti de mîndria industriei ei — marea uzină de vagoane din Kriukovo, de lîngă Kremenciug. Cine nu cunoaşte vagoanele de marfă — „gondole" cum li se spune — fabricate aici, care transportă pe drumurile ţării minereu, cărbune, lemn, iar vara grîne! Anul trecut uzina din Kriukovo a produs un nou tip de „gondolă" — vagoane metalice ultramoderne. Iau 93 tone de încărcătură. La expoziţia universală de la Bruxelles au primit medalia de aur „Grand-prix". Recent, au început să fie produse în serie. Uzina este mare, modern utilată. Drept care şi dă tonul în regiune, în materie de industrie. Deşi acum începe să se audă şi glasul uzinei de automobile. Deocamdată glasul e subţirel, tenoral, dar nu va trece mult şi adolescentul va căpăta un timbru profund de bas. Uzina de automobile a cerut şi dezvoltarea altor ramuri de producţie. Aşa că în Poltava agricolă se creează un puternic nod de industrie grea.

Poltava se mai mîndreşte, însă, şi cu un alt gigant, fără de care ceilalţi n-ar putea trăi. Acest gigant şi-a înfipt un picior pe pămîntul Kirovogradului, iar celălalt — pe pămîntul Poltavei. Niprul desparte cele două regiuni, iar hidrocentrala de la Kremenciug le uneşte, întinzîndu-se de pe malul drept pe cel stîng. Hidrocentrala de la Kremenciug a crescut pe neobservate, fără zgomot. S-a scris puţin despre ea. Şi totuşi e o construcţie originală.

Niprul a intrat „în lucru" înaintea Volgăi, dar pe urmă a fost lăsat în pace. Multă vreme Dneproghesul s-a înălţat singuratic, pînă a apărut Kahovka. Şi acum iată o nouă hidrocentrală, la Kremenciug. Locul a fost ales cu rost. Cîndva, prin anul 1930, fluviul s-a revărsat aici pe mulţi kilometri şi şi-a croit un drum nou, părăsind albia veche. Dar n-a părăsit-o de tot, ci a lăsat un braţ firav, impropriu pentru navigaţie. Constructorilor le-a convenit de minune panglica asta de apă. Fluviul cu viaţa lui furtunoasă, cu pragurile şi vasele care se tot plimbă de colo-colo, îi încurca. E mult mai comod să construieşti pe un drum lăturalnic unde nu deranjezi pe nimeni şi nu te deranjează nimeni. De altfel şi Niprul are să se mai întoarcă pe aici. Cînd îi va fi stăvilită albia principală nu va avea încotro şi va trebui să se întoarcă pe vechiul făgaş. Iar acolo totul va fi gata pentru primirea triumfală a fiului rătăcitor. E frumos Kremenciugul cu pămîntul lui stîncos (Filipp Ivanovici ne-a explicat că „Kremenciug" înseamnă „munte de piatră"). De altminteri, hidroconstructorii noştri nu se tem nici de nisip. „Kahovka" de exemplu, e construită toată pe nisip. Dar cît beton a înghiţit! De două ori mai mult decît „Kremenciug" care este incomparabil mai mare.

Dar solul stîncos al Kremenciugului mai oferă şi alte avantaje. In primul rînd o uriaşă ceaşcă pentru lacul de acumulare Natura însăşi a pregătit vasele necesare apei: o albie întinsă, egală, cu maluri înalte, în care poate fi creată o „mare" capabilă să alimenteze cu apă nu numai hidrocentrala de la Kremenciug, ci şi celelalte. Şi ăsta-i un lucru foarte important dacă ţinem seama de caracterul inegal al Niprului. Primăvara, fluviul duce cîte 24.000 de metri cubi de apă pe secundă, iar vara, în medie — 300. In aprilie inundă, iar în iunie seacă. In perioada asta Dneproghesul pur şi simplu se sufocă: apa îi ajunge numai pentru două turbine. Dar acum „Kremenciugul" face rezerve aşa de mari, că o să poată aproviziona şi Dneproghesul, şi Dneprodzerjinskul, şi Kahovka, împărţind cu ele frăţeşte apa atît de necesară. Aşa că Niprul nu-şi mai poate face de cap. Omul a trecut la cîrma lui.

Hidroconstructorii trec prin clipe grele. Acum se pune accentul pe dezvoltarea cu precădere a termoenergeticii. Disputa dintre „hidrologi" şi „termologi" e veche. Viaţa s-a pronunţat în favoarea „termologilor". Dar hidroconstructorii nu se dau bătuţi.

Sînt hotărîţi să continue întrecerea cu „termologii", dar nu în vorbe, ci în fapte. De aceea recurg la soluţii tehnice foarte îndrăzneţe. Ideea principală este — mai ieftin, mai repede! Pentru ca să se apropie de termenele de construcţie şi de preţul de cost al termocentralelor. In acest sens construcţia hidrocentralei de la Kremenciug este extrem de edificatoare. Nicăieri betonul armat asamblat n-a fost aşa de mult folosit ca aici. In gropile de fundaţie au fost montate blocuri mari, construcţii finite. Da, de acum înainte aşa se vor construi hidrocentralele: piesele de beton vor fi doar asamblate. Experienţa Kremenciugului este foarte instructivă. Nimeni nu se va mai încumeta să construiască barajele ca înainte. Indrăzneală!

Intr-un an a fost „redus" un an. Gigantul de la Kremenciug va da energie electrică cu un an mai devreme. Liniile de înaltă tensiune au şi pornit spre Poltava, spre Harkov, spre Dnepropetrovsk.

A. Starkov

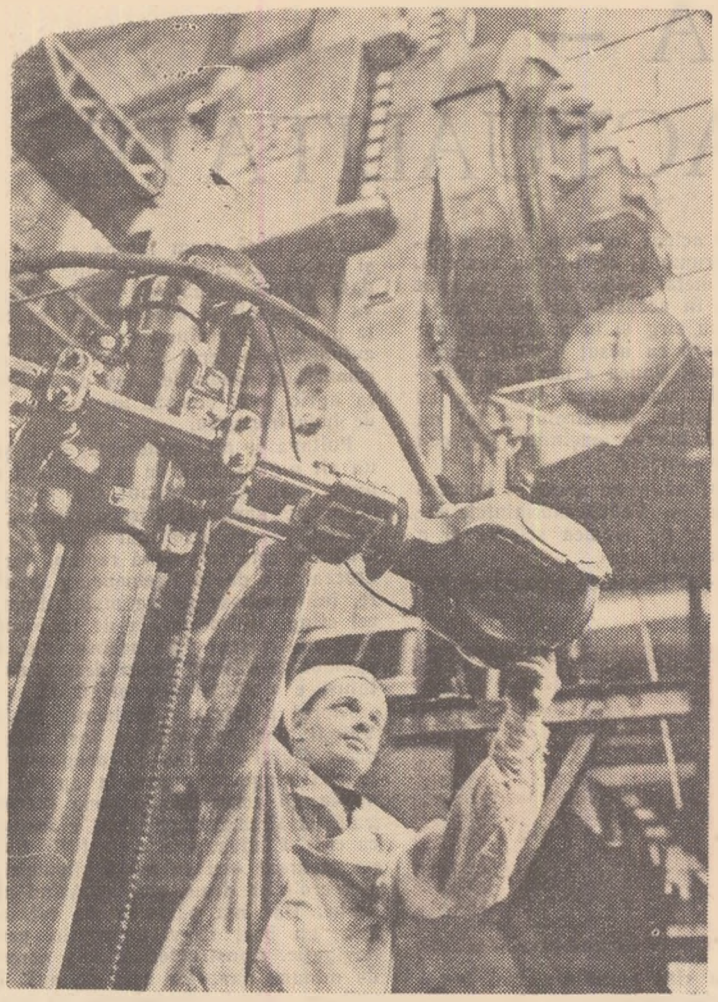

In Uniunea Sovietică atomul este folosit în industrie pe o scară din ce în ce mai largă: Aparatul cu cobalt radioactiv pe care-l vedeți în clișeu este destinat controlului calității pieselor la una din uzinele sovietice de automobile

ARN, ADN, sau misterioasele probleme ale eredității

Zadarnic veți căuta în memoria dumneavoastră numele unui club sportiv sau al unei instituții publice, căreia să-i corespundă inițialele de mai sus.

Dacă inițialele nu vă spun nimic, poate că numele întreg vă va edifica. Să încercăm: acidul ribonucleic, acidul dezoxiribonucleic!

Mirarea dumneavoastră e numai pe jumătate îndreptățită, pentru că fiecare celulă din corpul omului, fiecare celulă animală sau vegetală, microbii și viruții conțin o anumită cantitate din cei doi acizi cunoscuți și sub numele de acizi nucleici, pentru că au fost descoperiți mai întîi în nucleele celulelor.

Cercetătorilor sovietici le revine marele merit de a fi înțeles de la bun început rolul acestor substanțe în fenomenele intime ale vieții, acumulînd un vast material experimental și teoretic.

Cercetările recente au adus problema acizilor pe prim plan și exagerîndu-se, așa cum se întîmplă uneori și în științele exacte, s-a încercat să se acorde acidului dezoxiribonucleic un rol de monopol în fenomenele eredității.

La cel de al X-lea Congres Internațional de genetică ce a avut loc anul trecut, contribuțiile cercetătorilor sovietici și ale unor oameni de știință din alte țări au proiectat lumini noi asupra acestor descoperiri de mare importanță.

Vom înfățișa în cele ce urmează doar cîteva din aspectele problemei ce pot fi înțelese — la nevoie — și fără suportul formulelor chimice.

ARN și ADN sînt substanțe organice naturale, constituite din obișnuitele cărămizi ale chimiei organice: carbonul, hidrogenul, oxigenul și azotul, la care se adaugă și fosforul ca factor de legătură. Cei doi acizi se deosebesc foarte puțin între ei, dar în realitate nu există un singur fel de ARN și ADN; fiecare specie animală sau vegetală, ba chiar fiecare organ și țesut include o varietate deosebită a acestor acizi. Diferențele sînt neînsemnate în ceea ce privește structura și proprietățile fizico-chimice. Structura de bază a acizilor nucleici este esențial aceeași la toate speciile animale și vegetale și din punct de vedere chimic este aproape imposibil să le deosebim. Moleculele acestor substanțe sînt foarte mari și grele, fiind formate din numeroase elemente structurale care se repetă mereu, în lanțuri lungi și construcții mai complicate, așa cum se petrec de obicei lucrurile în grupa molimerilor înalți, din care și fac parte. În moleculele de acest fel se întîlnesc variații pe o scară foarte mare, fără însă ca acestea să modifice proprietățile chimice de bază. Din punct de vedere biologic însă, aceste variații au o mare însemnătate, conferind diferitelor specii și chiar indivizilor diferențe specifice, care par să joace un rol important în ereditate.

„Tinerețe, activitate — cantitate mare de acizi nucleici"

În felul acesta a formulat cunoscutul biochimist și biolog sovietic Belozerski, principalul rol al acizilor nucleici. Acolo unde viața este mai activă, unde se petrec fenomene de creștere rapidă, în cursul dezvoltării embrionare, al creșterii din copilărie și în cursul sarcinii, cantitatea de acizi nucleici crește în mod considerabil. În perioada de maturitate și de îmbătrînire, cînd procesele de creștere celulară se stabilizează sau se opresc, cantitatea de acizi nucleici și în special de ADN scade corespunzător.

Fenomenul de acumulare al acizilor nucleici s-a observat și în cursul regenerării organelor pierdute sau distruse, precum și în tumorile canceroase. În toate aceste cazuri se petrece o înmulțire activă a celulelor; în cazul cancerului, înmulțirea celulară depășește limitele, devine anarhică, înăbușind țesuturile normale.

Vaccin împotriva cancerului

Un cercetător a avut ideea să injecteze unui grup de șobolani extracte dintr-un cancer foarte malign. După ce a repetat de cîteva ori injecțiile cu același extract, cercetătorul a transplantat șobolanilor astfel tratați fragmente din tumoarea respectivă. Rezultatele au fost deosebit de interesante: jumătate din animale nu s-au îmbolnăvit de cancer. (Animalele netratate se îmbolnăvesc toate). Transplantarea aceleiași tumori la urmașii animalelor care nu au făcut boala, a dat rezultate negative în 90 la sută din cazuri.

În experiența de mai sus s-a petrecut un fenomen asemănător cu cel cunoscut în imunizări și vaccinări. Dar lucrurile nu sînt încă bine lămurite; după părerile unor savanți, este posibil ca în extractul administrat să se găsească un virus. Un amănunt important: analiza chimică a extractelor a dovedit că este vorba de acizi nucleici specifici.

Acizii nucleici ne rezervă oare posibilitatea de a lichida cancerul prin vaccinări de masă?

Albă ca zăpada și ereditatea

Celebrele experiențe ale lui Miciurin și apoi cele ale lui Lîsenko și ale școlii sale au convins lumea întreagă de posibilitatea transformării dirijate a speciilor. Cercetări de dată mai nouă ne-au arătat că acizii nucleici au un rol și în această serie de fenomene.

S-a pornit de la microbi...

Se știa mai demult că o specie de microbi (pneumococi) nevirulenți pot fi transformați într-o specie înrudită dar virulentă, dacă în culturile respective se adaugă un extract dintr-o cultură virulentă. S-a aflat mai tîrziu că agentul transformator activ este acidul dezoxiribonucleic și că este suficientă o diluție de 1 la 6.000.000.000 din această substanță pentru a produce transformarea.

Și s-a ajuns la rațe...

Un grup de cercetători francezi au reușit, prin injectarea repetată a rațelor de rasă Peking cu ADN izolat din sîngele rațelor din rasa kaki să obțină o nouă rasă pe care au denumit-o „Albă ca zăpada".

După cum se vede, Albă ca zăpada a părăsit pilicii pentru a convinge pe geneticienii formaliști că au apucat-o pe un drum greșit. Se pare că a reușit, pentru că și aceștia au renunțat în ultimul timp la „gene". Din păcate însă ei au înlocuit „genele" cu acizii nucleici într-un mod formal, atribuind acestor substanțe chimice același caracter de „stabilitate" și „veșnicie" și depărtîndu-le în mod artificial de viața restului celulei, al organismului și al mediului înconjurător.

Dar aceasta este o altă problemă pe care nu o vom discuta acum.

Radiațiile și ereditatea

Moleculele acizilor nucleici avînd o construcție complicată și o viață, ca să zicem așa, foarte agitată sînt și foarte sensibile.

Acizii nucleici din plante nu pot trăi decît în prezența razelor de lumină. Razele ultraviolete alterează acizii nucleici, iar razele X și radiațiile corpusculare produc perturbări cu consecințe din cele mai grave. Acestea se datoresc faptului că o parte din energia radiațiilor este absorbită de moleculă. Consecința acestei absorbții este scindarea moleculei în componente mai mici.

Proprietățile chimice rămîn în linii mari aceleași, dar proprietățile fizice ca greutate moleculară, viscozitate etc. se pot modifica foarte mult, iar consecințele biologice sînt considerabile.

În condiții terapeutice — dirijate cu grijă — acest fenomen este folosit pentru tratarea tumorilor canceroase, a căror creștere poate fi oprită.

Pe același fenomen se sprijină și teoria mutațiilor genetice. Radiațiile intempestive și nedirijate produc astfel de modificări în molecula acizilor nucleici, ceea ce pentru ereditate are de cele mai multe ori efecte catastrofale.

Acțiunea radiațiilor nu se mărginește numai la modificări în structura acizilor nucleici; ea are efecte mult mai ample. Dar chiar dacă am lua în considerație numai efectele genetice catastrofale (pe care încă nu le cunoaștem îndeajuns), și încă ar fi suficient pentru ca întreaga omenire să înțeleagă necesitatea de a se interzice orice fel de experiență cu arma nucleară care reprezintă principala sursă de raze nocive în momentul de față.

dr. I. Laurian

Un aparat pentru „radiografia" pămîntului

Aurul, argintul, metalele neferoase, diamantele, pietrele prețioase sînt tot atîtea comori care zac în străfundurile pămîntului și pe care geologii le caută cu înfrigurare. De multe ori aceste bogății ale naturii se află însă la adîncimi considerabile și numai în basme pot fi descoperite cu ajutorul vărguței fermecate sau a altor asemenea „aparate de precizie", rod al imaginației omenești.

Pînă nu de mult, tehnica prospecțiunilor geologice era foarte primitivă. De abia în ultimul timp, în sprijinul cercetătorilor au venit aviația, radioul și alte cuceriri ale științei. Acum, geologul nu mai trebuie să străbată cu piciorul zeci și zeci de kilometri, să se cațăre prin locuri greu accesibile, căci aparatele geofizice moderne îl scutesc de această trudă. Instalate pe bordul unui avion, ele detectează din aer zăcămintele minerale. Dar mai există și alte metode de efectuare a prospecțiunilor geologice, metode pe care le elaborează colectivul Institutului unional de cercetări științifice pentru metodologia și tehnica prospecțiunii subsolului. În uzul geologilor au și intrat unele aparate create de acest institut.

De mult interes se bucură printre specialiști aparatul pentru radiografierea rocilor. Acest aparat creează posibilitatea de a „vedea" prin pămînt minereurile de nichel, zinc și alte metale neferoase. El dispune de două antene în formă de reflectoare sferice. Antena emițătoare trimite în adîncurile pămîntului un mănunchi subțire de unde radio. Acestea, ca o lumină de reflector, pătrund pînă la o adîncime de patruzeci de metri și, dînd peste o rocă de minereu, se reflectă în ea ca într-un ecran. La întoarcere, undele radio sînt captate de antena de recepție, care aprinde un bec roșu — semn că a fost descoperită o rocă. Pentru a stabili „adresa" exactă a minereului, operatorii n-au de cît să calculeze distanța de la antenă pînă la stratul descoperit.

În Iakutia, în peninsula Kola, în Altai, peste tot unde a fost folosit acest aparat de radiografiere a subsolului, geologii au reușit să descopere minereuri de metale neferoase la o adîncime de cîteva zeci de metri. Rezultate neașteptate au fost obținute în minele scoase din exploatare: în unele din ele unde se considera că zăcămintele au fost epuizate, aparatul a izbutit să detecteze rezerve considerabile de minereuri.

În scurt timp va începe fabricarea în serie a acestui aparat, care îngăduie geologilor și minerilor să „vadă" prin straturile pămîntului și să descopere minunatele daruri ale naturii.

A. Punkevici

microscop

RAZBOI DE ȚESUT AUTOMAT

De curînd, tehnicienii sovietici au creat un război de țesut automat, pentru bumbac. El are o viteză de 240—250 de bătăi pe minut și este înzestrat cu un dispozitiv automat de comandă. Cînd se rupe firul, războiul încetează lucrul automat.

MUNȚII — RELEE PENTRU TELEVIZIUNE

În Asia Centrală sînt folosite piscurile munților pentru reflectarea și transmiterea undelor ultra-scurte. Datorită acestui sistem pot fi transmise programe de televiziune de la Alma-Ata la Frunze, pe o distanță de 200 de kilometri în linie dreaptă.

PRESA DE CALCAT

Mecanicul L. I. Tauriaș și inginerul I. I. Dubult de la o fabrică de confecții din Riga au construit o presă de călcat originală care prezintă numeroase avantaje față de presele de acest fel existente în clipa de față.

Datorită acestei prese se schimbă radical tehnologia călcării confecțiilor, întreaga operație efectuîndu-se cu ajutorul aerului cald și a aburului. Noua presă a permis să se dubleze productivitatea muncii în fabrică și să se realizeze anual economii de zeci de mii de ruble.

RECEPTOR TELEFONIC — STAȚIUNE DE RADIO

Un receptor telefonic obișnuit, din material plastic. În interiorul lui se află însă o stațiune de radio. Cu acest aparat se pot transmite și primi comunicări de la o distanță de circa 30 de kilometri.

Stațiunile de radio de acest fel realizate în U.R.S.S. sînt foarte utile pentru cei care lucrează în ținuturile îndepărtate, lipsite de mijloace de comunicație.

TELEVIZOR FARĂ LĂMPI

Specialiștii sovietici au obținut un nou succes în folosirea semiconductorilor; cu ajutorul lor ei au construit un nou tip de televizor. Aparatul, ce poartă denumirea „Sputnik 2", nu funcționează cu lămpi obișnuite, ci cu semiconductori.

Noul televizor alimentat cu energie electrică de un acumulator de 12 V. are o greutate de numai 7 kg, în timp ce televizoarele obișnuite cîntăresc circa 16 kg. Consumul de energie electrică s-a redus de la 105 W la 13,2 W.

O altă caracteristică importantă a aparatului recent fabricat constă în aceea că sensibilitatea ecranului, avînd dimensiunea de 200/160 mm, se menține constantă, chiar dacă aparatul este folosit pe cîmp sau este montat pe un automobil.

Vom vedea în Luna prieteniei

„SOARTA UNUI OM"

O CAPODOPERĂ CINEMATOGRAFICĂ

După ce se termină filmul, rămîi dus pe gînduri. Şi-apoi, zile întregi, te urmăresc imaginile lui, fragmente răzleţe, momente; încet-încet se reconstituie întreaga poveste şi constaţi cu uimire că deşi l-ai văzut o singură dată, ţi-l aminteşti tot. Şi te cuprinde parcă dorinţa să-l cauţi pe acel om puternic şi îndurerat care s-a luptat cu moartea pe front, în lagărele hitleriste, şi a învins-o, care a pierdut tot ce a iubit fără ca suferinţa copleşitoare să-i poată răpi puterea de a iubi: Andrei Sokolov, un om sovietic obişnuit, cu o soartă neobişnuită, povestită răscolitor cu cuvintele lui Mihail Şolohov şi repovestită zguduitor în film de Serghei Bondarciuk.

Iţi aminteşti, de pildă, despărţirea soldatului de ai săi. Nu e nimic de paradă în gara mică, înţesată de trenuri militare; bărbatul îşi îmbrăţişează cu patimă soţia, copiii privesc încleştaţi, oamenii se tălăzuiesc spre vagoane, se desprind greu de cei ce rămîn, peste tot stăruie o durere grea şi speranţa tainică de întoarcere, biciuite de timpul scurt, de fluierul locomotivei, de îndemnurile nevăzute de a pleca şi cele neauzite de a mai rămîne o ultimă clipă. Tot filmul e aşa; nicăieri atmosferă de paradă, nimic lăcuit, un realism aspru. In biserica părăsită, unde sînt îngheşuiţi prizonierii, un ticălos pregăteşte tacticos denunţarea comandantului de pluton, un credincios se cutremură în spasme, ţinîndu-se cu mîndrie de pîntece fiindcă nu vrea să pîngărească sfîntul lăcaş — flăcările războiului au luminat şi suflete mari dar şi cotloane obscure ale unor suflete mici. Pe ticălos îl vor ucide ai săi, ca o pedeapsă dreaptă, pe cel ce l-a întunecat prostia îl ucid nemţii. In alt episod, un ofiţer hitlerist aruncă prizonierului rus un os de gâină şi acesta îl apucă înfometat, nu se sfieşte, e chinuit de nemîncare. Acelaşi prizonier îl va duce peste puţin timp pe ofiţerul neamţ în liniile sovietice, dînd dovadă de o viteţie fără seamăn. Ceasul victoriei e surprins între ruine fumegînde, iar pentru eroul filmului cerul acestei zile e negru: în preziua victoriei i-a căzut în luptă ultimul fiu, ultima nădejde. In patrie, inima lui se va dărui altui copil, unui orfan rătăcit şi viaţa îl va îmbia din nou cu frumuseţea ei nesfîrşită. Realist-socialist, filmul dă astfel un răspuns adînc umanist tuturor problemelor pe care le pune cu atîta îndrăzneală. Prin întîmplările felurite pe care le povesteşte, îşi face drum stăruitoare, se încheagă, creşte şi se impune ideea că realitatea cumplită a războiului, care a revărsat un ocean de suferinţă peste patria sovietică a dezvăluit totodată puterea imensă a omului sovietic. Acest om este de neînvins.

Cea mai mare parte a filmului înfăţişează realitatea odioasă a fascismului hitlerist; un lagăr german de prizonieri e un ţarc în care oamenii dorm pe pămîntul gol sub ploaia năprasnică. In alt lagăr prizonierii sînt primiţi de orchestră, care cîntă un tango duios, dar cerul parcelat de reţeaua de sîrmă ghimpată e murdărit de fumul negru al cuptoarelor de ars oameni, şi tinere blonde în mantale militare de cauciuc smulg copiii deportaţilor aduşi în vagoane de vite. Alt lagăr e o ocnă de piatră care-i sleieşte de puteri pe prizonieri. Cu toate acestea, filmul e dominat de frumuseţe. In primul rînd, de frumuseţea sufletească a lui Sokolov, care nu se împacă niciodată cu situaţia lui de prizonier şi luptă tenace, eroic, dispreţuind moartea, să ajungă din nou la ai săi. E apoi frumuseţea naturii, nespusă, natura pe care cineaştii au văzut-o şi ne-au arătat-o aşa cum o cunoaşte şi o descrie neîntrecutul Şolohov, uneori amară, alteori clocotind de bucurie, alteori indiferentă, totdeauna măreaţă, nesfîrşită. Sokolov fuge de sub pază şi rătăceşte gonind prin pădure, unde lăstarii îşi zbuciumă ramurile să-l ascundă şi soarele se sfîşie printre coroanele arborilor bătrîni ca să-i arate calea. In alt moment, în liniştea tulburătoare de pe malul rîului se aud sunetele tainice ale vieţuitoarelor de apă, norii scămoşi se oglindesc în valuri şi omul îşi deapănă încet, obosit, povestea vieţii. In cabina camionului ce străbate un drum pustiu de ţară, copilul care a crezut că şi-a regăsit tatăl îl cuprinde, strigînd, cu mînuţele de grumaz. Camionul se opreşte în marginea şoselei. Vîntul unduie grîul nou, greierii se întrec în cîntări, se aude glasul păsărilor de cîmp, toate într-o tremurare melodioasă; în cabină, bătrînul albit de suferinţi şi copilul înspăimîntat de fericire tac într-o îmbrăţişare fără de sfîrşit. Totdeauna în cadru oamenii sînt văzuţi printre crengi încărcate de floare, prin firele de iarbă răvăşite, printre stîncile goale, de parcă aparatul de filmat mînuit de operatorul talentat, curajos, iscusit, ar căuta mereu, nesăţios, legătura de nedesfăcut a omului cu pămîntul şi puterea cu care trăieşte în sufletul omului rus natura pămîntului natal.

Serghei Bondarciuk este cunoscut de la debut (în **Taras Şevcenko**) ca un actor de mare valoare. Acest fiu de ţăran colhoznic de pe ţărmul Mării de Azov, bărbat tînăr şi taciturn, intelectual de mare cultură şi om de mare distincţie sufletească a fost descoperit ca artist de fiecare nou regizor şi de fiecare nou film în care a jucat: **Cavalerul stelei de aur, Poveste neterminată, Ivan Franko, Zvăpăiata, Othello.** Aici, în **Soarta unui om** el arată încă o dată putere de observaţie, capacitate admirabilă de transpunere şi fineţe a mijloacelor artistice în exprimarea bogăţiei vieţii spirituale a personajului. In acelaşi timp el se consacră de la debut ca regizor — aşa cum s-a consacrat şi ca actor, obţinînd Marele Premiu al Festivalului de la Moscova. A creat o dramă cinematografică în care fiecare episod are o tensiune dramatică lăuntrică remarcabilă, în care patetismul sobru nu e făcut să stoarcă lacrimi ci îndeamnă la bărbăţie, la omenie, la înţelegere adîncă şi preţuire a nobleţei omului sovietic. E un film care va îmulţi prietenii omului sovietic în lumea întreagă şi care nu poate fi uitat.

V. Păduraru

Reflector

Intre 21—27 septembrie s-a desfăşurat în Anglia — la Londra, Glascow şi Birmingham, o Săptămînă a filmului sovietic. Au fost prezentate filmele „Soarta unui om", „Casa părintească", „Idiotul", „Fata căpitanului, „Viaţa e în mîinile tale" ş.a. precum şi o serie de filme documentare. Acesta este primul festival al filmului sovietic organizat în Marea Britanie. O delegaţie de cineaşti, printre care regizorul G. Kozinţev şi actriţele Iulia Borisova şi Marina Strijenova, au reprezentat cu acest prilej cinematografia sovietică.

In cursul lunii octombrie în Uniunea Sovietică va avea loc o săptămînă a filmului britanic.

Cineaştii din R. P. Chineză turnează un film consacrat legăturilor prieteneşti cu poporul sovietic, care se va intitula „Marea prietenie". Mai multe cadre ale viitorului film sînt realizate în regiunea fluviului Amur şi ilustrează legăturile frăţeşti dintre oamenii care trăiesc de-a lungul celor două ţărmuri.

Cu ocazia celui de al XIII-lea Congres internaţional al reprezentanţilor cinematografiei ştiinţifice, organizat la Oxford (Anglia), are loc şi un festival internaţional al filmului documentar şi ştiinţific. La festival participă şi patru producţii ale studiourilor sovietice: „Pe potecile junglei" (o coproducţie sovieto-chineză), „Astronauţii patrupezi", „Atomul ne ajută" şi „Ionii".

Filmele sovietice se bucură de multă popularitate în Franţa. Presa pariziană menţiona nu de mult că într-o singură săptămînă, cele două serii ale filmului „Ivan cel Groaznic" prezentat la cinematograful „Pagoda" au fost vizionate de 50.000 de spectatori. Foarte apreciate au fost şi filmele „Fata căpitanului" şi „Casa părintească". In cursul următoarelor săptămîni se deschide la Paris un nou cinematograf — „Rotonda". Acest cinematograf îşi va inaugura spectacolele cu filmul sovietic „Idiotul"

In noua stagiune, Teatrul muzical şi dramatic „Puşkin" din R.S.S. Moldovenească prezintă în premieră comedia „Cale bătută" de K. Portnoi. Colectivul teatrului rus de dramă din Chişinău definitivează împreună cu poetul moldovean P Darienko montarea piesei de debut a acestuia „Acolo unde se coc strugurii" (inspirată din viaţa ţărănimii colhoznice moldoveneşti). Sînt în curs de pregătire şi piesele „Roata vremii", a tinerei scriitoare Ana Lupan şi „Inimă încătuşată" de N. Kiseliova.

Şi-a început turneul în Republica Populară Chineză grupul renumiţilor balerini ai Bolşoi Teatr-ului din Moscova, din care fac parte Galina Ulanova, Maia Plisetkaia, Olga Lepeşinskaia, Konstantin Sergheev ş.a.

In urma unui acord încheiat între Uniunea Sovietică şi S.U.A. cu privire la schimbul de filme între cele două ţări, în primele zile ale lunii noiembrie va rula la Moscova filmul „Marty" cu Betsy Blair, iar în acelaşi timp, la Washington, va fi prezentat filmul lui Mihail Kalatozov „Zboară cocorii". La cele două premiere vor asista şi delegaţii de cineaşti din U.R.S.S. şi S.U.A.

La Baku a luat fiinţă primul teatru azerbaidjan pentru copii. Teatrul este instalat într-o clădire de o construcţie originală, foarte luminoasă, cu un acoperiş ce pare suspendat. In faţa intrării, la umbra copacilor, a fost amenajată o sală de lectură în aer liber. Copiii găsesc aici şi diferite alte atracţii.

Cinerama sovietică la Paris

La 23 septembrie s-a deschis la Paris un cinematograf panoramic popular utilat în întregime cu aparataj sovietic. Filmul „Două ore în U.R.S.S." prezentat aici, se bucură de o mare afluenţă de spectatori.

Intr-o convorbire cu un ziarist sovietic, proprietarul şi directorul cinematografului spunea între altele: „Odată cu zorile, în faţa casei de bilete se adună o asemenea mulţime încît sîntem nevoiţi să apelăm la serviciile poliţiştilor, pentru a face ordine. Incă de pe acum s-au vîndut toate biletele pentru spectacolele din săptămîna viitoare Este explicabil interesul pe care cinerama sovietică l-a suscitat în rîndul parizienilor. In primul rînd, cinematograful panoramic realizat de inginerii sovietici, spre deosebire de cel american, oferă efecte uimitoare datorită folosirii multor inovaţii interesante. Pe de altă parte, filmul prezentat aici, o recentă creaţie a cunoscutului operator şi regizor sovietic Karmen, poartă publicul spectator în decursul a numai două ore, într-o minunată călătorie prin Uniunea Sovietică, de la Bratsk şi pînă în regiunea subcarpatică".

Ziarele pariziene consideră deschiderea cinematografului panoramic sovietic drept un eveniment în viaţa culturală a capitalei: „900 de turişti au călătorit ieri seară în Uniunea Sovietică stînd în fotolii, în sala cinematografului panoramic — scria ziarul „Aurore". Ei au văzut cum se naşte o mare artificială în inima Siberiei, au fost oaspeţii nevăzuţi ai constructorilor de nave, au vizitat case de odihnă, aeroporturi. Efectul sonor este amplificat prin utilizarea sunetului stereofonic difuzat prin 96 de megafoane, ceea ce face ca cinerama sovietică să fie superioară celei americane".

Octombrie, o lună a celebrităților muzicale

Săptămîna viitoare, sala Ateneului va cunoaște din nou frămîntarea marilor evenimente artistice. Cîteva zile mai tîrziu și scena Teatrului de Operă și Balet va primi doi oaspeți tineri de la teatrul din Odesa. Deschiderea stagiunii muzicale de anul acesta se anunță deci promițătoare prin sonoritatea numelor interpreților sovietici pe care-i așteptăm cu căldură. În rîndurile de față încercăm să dăm cititorilor numai „cartea de vizită" a fiecăruia, rezervîndu-ne dreptul ca în cronicile viitoare să ne ocupăm de analiza interpretărilor, de valoarea artistică a actului creator, de unele considerații estetice.

Fără îndoială, că prezența lui Emil Ghilels la București marchează o dată memorabilă în viața noastră de concert. Nu numai faptul că după Richter avem posibilitatea să apreciem pe unul din cei mai mari pianiști contemporani, dar fiindcă se știe și că între acești doi mari artiști există o diferență netă în stilul de interpretare, ambii judecați de pe treapta cea mai înaltă a perfecțiunii artistice.

Emil Grigorievici Ghilels s-a născut în 1916 la Odesa, unde de la vîrsta de cinci ani a studiat pianul cu I. Tkaci. La conservatorul din orașul natal l-a avut ca profesor pe B. M. Reingbald, iar la Moscova pe vestitul pedagog G. G. Neigaus. Drumul afirmării talentatului pianist a mers oarecum lent, dar fără ocolișuri: laureat al concursului ucrainean (1931), premiul întîi la concursul unional de la Moscova (1933), premiul al doilea la concursul internațional de la Viena (1936), premiul întîi la concursul internațional „Eug. Ysaye" de la Bruxelles (1938). De acum, drumul lui Emil Ghilels era deschis și cariera concertistică n-a întîrziat prea mult să-l consacre printre cei mai buni pianiști sovietici. Din anul 1938 a devenit profesor la conservatorul din capitala Uniunii Sovietice. Muncind cu o rară perseverență, Emil Ghilels – în urma unor strălucite turnee în Europa și America, dar mai ales după cucerirea premiului întîi la Paris cu înregistrarea Concertului nr. 2 de Saint Saens – a intrat în rîndul pianiștilor virtuozi de faimă mondială. Decorat cu ordinul „Drapelul Roșu", laureat al premiului Stalin (1946), Emil Ghilels a fost distins în anii din urmă cu titlul de Artist al poporului al U.R.S.S. Auditorii noștri îl vor asculta în cadrul unui recital și ca solist al orchestrei simfonice Radio cu care prilej va interpreta Concertul de Ceaikovski.

Sviatoslav Nikolaevici Knușevițki, remarcabilul violoncelist sovietic, s-a născut în 1908, a manifestat din copilărie reale afinități față de un instrument destul de dificil pentru vîrsta începătorilor. Totuși, nimic nu l-a împiedicat ca – după intense studii cu S. M. Kozolupov – la numai 12 ani să se bucure de practică de orchestră. Progresele uimitoare l-au impus imediat după absolvirea Conservatorului, astfel că la 20 de ani era concert-maestru și solist al Teatrului Mare din Moscova. Timp de aproape un sfert de veac Sviatoslav Knușevițki a activat în formația acestei vestite instituții, fără a neglija muzica de cameră și concertistică. Între anii 1931–1941 a lucrat alături de Lev Oborin și David Oistrah în cel mai mare trio sovietic, binecunoscut în lumea întreagă prin înregistrările magistrale din marele repertoriu clasic. Astăzi Sviatoslav Knușevițki desfășoară o intensă activitate pedagogică la Conservatorul din Moscova (unde este profesor din 1950) și cutreieră marile centre muzicale ale lumii ca virtuoz. Violoncelistul sovietic va da în Capitală un recital și va interpreta – alături de orchestra simfonică Radio – concertul de Schumann.

Leonid Borisovici Kogan face parte din tînăra generație a școlii violonistice sovietice, fiind socotit astăzi un virtuoz „fenomenal" (cum arăta de pildă, ziarul belgian „La dernière ére"). Născut în 1924 la Dnepropetrovsk, a început vioara la vîrsta de 7 ani cu Filip Iampolski în orașul natal, absolvind Conservatorul din Moscova (1948) în clasa maestrului A. I. Iampolski, al cărui asistent la catedră a devenit după aspirantură. Posedînd o tehnică naturală inovitoare, Leonid Kogan s-a impus de la primele sale confruntări internaționale, cucerind premiul întîi atît la Praga (1947), cît și la Bruxelles (1951). Inminîndu-i premiul în capitala Belgiei, violonistul Jacques Thibaud i-a amintit de aprecierea promițătoare pe care i-o făcuse încă în 1936 cînd l-a ascultat pentru întîia oară la Moscova. Pretutindeni unde a concertat (Franța, Belgia, Italia, Canada, S.U.A., China etc.), tînărul violonist s-a afirmat ca un virtuoz fără reproș, cu o tehnică perfectă a mîinii stîngi. Astăzi, Leonid Kogan se situează în fruntea generației tinere de violoniști sovietici, deși presa străină îl și citează alături de Oistrah și Menuhin. Pentru întreaga sa activitate solistică a fost distins cu titlul de Artist emerit al R.S.F.S.R., iar acum se afirmă în formația de cameră ilustrată de Rostropovici și Ghilels. Pe scena Ateneului, Leonid Kogan va interpreta – în același program! – concertele de Beethoven, Haciaturian și dublul de Bach...

Mstislav Leopoldovici Rostropovici este cel mai tînăr din oaspeții instrumentiști care ne vor vizita țara cu prilejul Lunii prieteniei romîno-sovietice. Este o cunoștință veche a noastră (a mai concertat la București, în toamna anului 1950). Deși tînăr, faima lui artistică nu este mai prejos de a colegilor săi. Născut la Baku în 1927 dintr-o familie de muzicieni, Mstislav Rostropovici a început studiul violoncelului cu tatăl său și a absolvit apoi clasa profesorului S. M. Kozolupov la Moscova (1946). Maniera strălucită în care a absolvit Conservatorul s-a concretizat prin înscrierea numelui său pe placa de marmoră. Violoncelistul a studiat paralel cu instrumentul și compoziția (V. Șebalin), orchestrația (D. Șostakovici) etc. devenind din anul 1950 membru al Uniunii Compozitorilor Sovietici. Cariera artistică a lui Mstislav Rostropovici a început să fie încununată de premii internaționale din anul 1947 (Praga), după care au urmat Budapesta, Praga (premiul G. Vigand) etc. Docent și profesor al Conservatorului din Moscova, violoncelistul sovietic a cutreierat lumea (Austria, Suedia, Danemarca, S.U.A., Canada, Anglia etc.) fiind socotit astăzi „cel mai mare violoncelist din lume" (ziarul „Berlingske Tidende"). A fost distins în anul 1951 cu premiul Stalin, iar în 1955 cu titlul de Artist emerit al R.S.F.S.R. Publicul bucureștean îl va asculta – alături de Filarmonica de Stat, „George Enescu" – interpretînd „Variațiunile rococo" de Ceaikovski și Concertul de Saint Saens.

Raisa Serghienko, soprană lirică și Igor Sorokin, bariton, vor fi oaspeții primei noastre scene lirice. Soliști ai Teatrului de Operă și Balet din Odesa, cei doi cîntăreți ne vizitează țara pentru prima oară. Igor Sorokin, fost frezor, apoi corist la Teatrul Mare din Moscova, solist la Teatrul „Glinka" din Celeabinsk și în sfîrșit la Odesa, se află la prima sa ieșire artistică dincolo de hotarele patriei. Tinerii soliști din orașul de pe malul Mării Negre, se afirmă printre talentele promițătoare ale R.S.S. Ucrainene.

Prezența oaspeților sovietici la concertele și spectacolele Lunii prieteniei romîno-sovietice vor da anul acesta o strălucire deosebită tradiționalei sărbători de înfrățire a popoarelor noastre.

Viorel Cosma

Luni 15 octombrie 1959, premieră la cinematografele PATRIA și 1 MAI

„Pentru 100.000 de mărci"

O producție a studioului „Bielorusfilm"

Scenariul: K. Gubarevici, E. Riss
Regia: L. Golub
cu
A. Kamenkova, V. Gusikov, N. Barmin, V. Dorofeev, A. Egorova, E. Grigoriev, K. Bartașevici

---

CRESC STRĂZI, CARTIERE NOI...

Case mici de lemn la periferie, panglica lată a rîului argintiu, turlele albe ale catedralei, gara... Un orășel obișnuit de provincie, aproape anodin — Pskovul pare ar întoarce spatele celui care vrea să-l vadă din fugă, de la fereastra trenului. În schimb — dezvăluie cu generozitate farmecul său de oraș străvechi, ce a înfruntat secolele, celui care îi devine oaspete chiar și numai pentru cîteva zile.

Acolo unde războiul părea că a distrus definitiv multiseculara creație a omului, se întind străzi drepte, asfaltate, curate ca parchetul într-o casă nouă; clădirile noi respectă vechiul și caracteristicul stil arhitectonic al orașului.

Oriunde te-ar purta pașii, întîlnești minunatele creații ale meșterilor anonimi care au scris adevărate poeme în piatră: biserici, ziduri puternice, turnuri, porți... Trecutul reînvie filă cu filă și trăiește în bună vecinătate cu prezentul. Pskovul a fost ferit de influențe străine și datorită așezării sale favorabile, retrase, și datorită dîrzeniei locuitorilor săi care nu s-au plecat nici în fața oștilor străine, nici a clerului din Novgorod, nici a cnejilor asupritori din Moscova; pînă și frescele din vechile mînăstiri sînt pictate într-o manieră proprie: cu umor, cu oarecare ironie chiar, fără severitate.

— La Pskov s-au desfășurat aproape fără întrerupere lucrări de restaurație — ne povestește arhitectul Boris Stepanovici Skobelțîn. Înainte de revoluție ele erau efectuate de entuziaști îndrăgostiți de trecutul orașului, dar care nu se bucurau de nici un sprijin din partea oficialităților. Le sîntem recunoscători pentru rîvna lor. Pînă la revoluție arheologii din Pskov nu dispuneau decît de spiritul lor de sacrificiu. Azi, numai pentru restaurarea Kremlinului din Pskov, planul septenal prevede uriașa sumă de 12 milioane și jumătate de ruble. În afară de aceasta, anual se alocă aproximativ două milioane de ruble pentru restaurarea celorlalte monumente ale orașului.

Dar lucrările de construcție care se desfășoară la Pskov nu se reduc la atît. Locul principal îl ocupă aici, ca și în celelalte orașe sovietice, construcțiile de locuințe. Cresc case noi, străzi noi, cvartale noi. În actualul septenal, întreprinderile din Pskov vor produce mașini pentru prelucrarea lemnului și motoare electrice, aparate telefonice și frigorific, piese de radio și mașini de broșat. În următorii șapte ani orașul se va dezvolta mai mult decît în toată perioada postbelică.

Îmi iau rămas bun de la Pskov la hotarul dintre zi și noapte. Primele raze au și început să lumineze zidurile străvechii cetăți Okolnii, punctînd-o cu pete de aur. Dincolo de ele se înalță clădirile noi, albe ca de cretă. Pescarii au invadat malurile rîului în undele căruia trecutul și prezentul își oglindesc chipul mîndru.

Bună dimineața, Pskov!

N. Halrova

CONTINENTUL

LEGENDELE... ȘI GEOLOGIA

La descoperirea zăcămîntului de argint de la Kan-Mansur — Tadjikistan, geologii s-au ghidat după denumirile geografice însemnate pe vechile hărți și, — nu vă mirați — după legendele orale care circulă în mijlocul populației locale.

Astfel, datorită hărților, legendelor și cîntecelor de odinioară, argintul de la Kan-Mansur, care în trecut a avut o largă circulație sub formă de monede în întregul orient antic, va putea fi exploatat din nou, de astă dată în scopuri industriale.

ORAȘELE-SATELIT

La 40 de kilometri de Moscova, pe șoseaua Leningrad, constructorii sovietici au început ridicarea unuia din numeroasele orașe-satelit care, într-un viitor apropiat, vor împrejmui, asemenea unei centuri, capitala sovietică.

În viitorul oraș, care se ridică pe o suprafață de 2.000 de hectare, se construiesc cartiere de locuințe împrejmuite de insule de verdeață, precum și numeroase întreprinderi industriale separate de restul orașului printr-o adevărată barieră verde.

Principalele construcții ale noului oraș satelit vor fi terminate pînă în anul 1963.

UN STUDIO ÎN COLHOZ

În curînd colhoznicii din Proletarskaia Volia (Caucazul de nord) vor putea viziona filme realizate chiar în colhoz, în studioul propriu.

DE LA PĂMÎNT LA LUNĂ

Hîrtia fabricată în insula Sahalin, vestită pentru calitatea ei superioară, este folosită în nenumărate țări, printre care Franța, Turcia, India, Indonezia.

Dacă, de pildă, hîrtia fabricată numai de unul din orașele insulei, Iujno-Sahalinsk, ar fi pusă cap la cap, ea ar acoperi de patru ori distanța Pămînt—Lună.

CULTURA GHANEI

„Poporul ewe", cu alte cuvinte poporul Ghanei, iată tema care preocupă de un număr de ani profesoara sovietică V. Vologdina. Preocupărilor etnografice, prof. Vologdina le-a adăugat recent și pe cele literare. Ea a tradus piesa „Al cincilea golf", a scriitorului african Kwasi Fiavu.

UN COLECȚIONAR ORIGINAL

Vladimir Serebriakov, decanul skiorilor sovietici și fost campion al Rusiei la ski, este posesorul unei originale colecții cuprinzînd peste 150 modele de skiuri, cu cele mai felurite întrebuințări.

Printre ele se află skiuri fabricate în secolele X și XI, skiurile celebrului explorator polar Nansen etc., etc.

APARATE DE MĂSURAT ELECTRONICE

La Institutul politehnic din Lvov au fost realizate o serie de noi aparate de măsurat electronice, dintre care unele au figurat și la expoziția sovietică de la New-York. Un deosebit interes l-a trezit un generator destinat măsurătorilor foarte precise prin radio, un analizor care descompune vibrațiile frecvențelor infra-sonice și un oscilograf radio-electronic care face vizibile oscilațiile infra-sonice.

U. R. S. S.

Studioul de televiziune Moscova

O seară obișnuită, ca multe altele. Pe cele un milion și jumătate de ecrane ale televizoarelor din regiunea Moscova, ca și pe cele ale sutelor de mii de televizoare instalate în cele zece regiuni învecinate cu capitala se ivește drapelul Uniunii Sovietice: a început emisiunea Studioului de televiziune Moscova.

Ca de obicei, prima jumătate, sau chiar prima oră a emisiunii este dedicată copiilor. Un pictor îi învață pe copii să deseneze un arici, un elefant, o vulpe. Nu-i chiar așa de greu. Pe nesimțite sînt introdusă și eu în tainele desenului. Și îmi vine în minte un sătuc pitit în pădurile adormite ale Meșcerei. La marginea satului, în casa pădurarului, Kolea și Fedia, cei doi nepoți desenează cu răsuflarea tăiată și plini de încîntare, un arici, iar mîine, băieții vor viziona la televizor cel mai nou film de desen animat care rulează pe ecranele capitalei.

De obicei nu numai filmele pentru copii, ci și cele pentru adulți, ca de altfel și celelalte spectacole pot fi vizionate la televizor în decurs de cel mult două luni după apariția pe ecrane sau în săli. Aduce oare faptul acesta prejudicii vînzării biletelor de cinematograf sau de teatru? Nicidecum! Directorii acestor instituții de cultură sînt unanimi în a recunoaște că rar se întîmplă ca prezentarea unui spectacol la televiziune să micșoreze numărul amatorilor de teatru sau de cinema. Dimpotrivă, transmiterea la televiziune a unor spectacole de bună calitate, prezentate, de pildă, de teatrele din provincie aflate în turneu la Moscova face să crească de obicei vînzarea biletelor. Și asta nu numai la Moscova. În cursul anului 1958 și pînă în luna martie a anului 1959, Studioul de televiziune din Riga a prezentat 72 de spectacole, care apoi au fost reluate de teatrele din oraș. Cu toate acestea, afluența spectatorilor de teatru nu numai că nu a scăzut, ci, dimpotrivă, a crescut. Studioul din Riga a transmis și nenumărate filme. Totuși, serviciul de vînzare a filmelor și-a îndeplinit planul pe anul 1958 cu 111 la sută în oraș, și cu 108 la sută la țară. Același lucru se poate spune și despre emisiunile sportive. În 1958, de pildă, studioul a televizat toate competițiile sportive interesante, dar numărul suporterilor la meciuri în loc să scadă, a crescut.

Emisiunile se succed, una după alta. Astăzi, una din cele mai bune croitorese din Moscova va prezenta emisiunea „Cum trebuie să croiești o rochie". Am aflat că printre femei, emisiunile ciclului „Să-nvățăm croitoria" se bucură de mare succes.

...Spectatorii televiziunii din Moscova au profesii, vîrste, preocupări felurite, de care Studioul caută să țină seama. Azi, de pildă, pe primul canal vor fi transmise emisiunile: Pavilionul „Construcția de mașini" de la Expoziția realizărilor economiei naționale a U.R.S.S., filmul chinez „Tînărul erou", o expunere a comentatorului de politică externă, piesa „He.nani", pusă în scenă de teatrul dramatic din Sverdlovsk, ultimele știri. Concomitent, pe cel de-al doilea canal, vor fi transmise emisiunile „Turiștii submarini" și „Pentru cei ce îndrăgesc filmul".

Bineînțeles, în programul unei singure zile nu-i posibil să se țină seama de gusturile tuturora. Într-un rînd, de pildă, avîndu-se în vedere interesul pe care-l manifestă spectatorii pentru ultimele realizări ale științei, tehnicii și artei, a fost organizat un ciclu de convorbiri cu diferiți savanți, convorbiri ilustrate cu scheme sau chiar cu aparate. Emisiunea „Artă" se bucură și ea de mare popularitate, mai ales atunci cînd prezintă spectatorilor ultimele noutăți, artiști și pictori sovietici și străini. Spectacolele ansamblurilor de amatori (există 216.000, grupînd patru milioane de membri, și asta numai în cadrul sindicatelor) sînt de asemeni foarte apreciate de spectatorii televiziunii.

În 1958, televiziunea din Moscova a prezentat zeci de filme, peste 160 de spectacole de teatru și televiziune, peste 250 de concerte, 200 de interviuri cu personalități științifice și politice și peste 100 de jurnale de actualități. O mare parte a programelor a fost dedicată copiilor, femeilor, țăranilor și ostașilor.

O particularitate a televiziunii, care derivă din permanentizarea spectatorilor, este necesitatea de a evita repetarea frecventă a programelor. De cîtă ingeniozitate trebuie să dea dovadă funcționarii studioului pentru a realiza emisiuni noi, interesante! Uneori mai dau, însă, și greș. Zilnic, studiourile primesc nenumărate scrisori, exprimînd dorințele sau observațiile spectatorilor, iar ziarele publică cu regularitate articole sau discuții despre modul în care programele televiziunii ar putea fi mai interesant, mai atractiv realizate.

Bineînțeles, centrul de televiziune din Moscova ține seama de cele mai multe dintre aceste sugestii, oferind spectatorilor programe mereu noi, adevărate seri de destindere în care aceștia pot asculta muzică, pot asista comod, de-acasă, la comedii savuroase, pot afla ultimele noutăți în domeniul chimiei sau admira moda în Franța sau Romînia, pot participa la competiții sportive, asculta un concert de varietăți, sau, pur și simplu, muzică populară, pe care o îndrăgesc atît de mult.

G. Komisarova

CU TEMA!

ORIZONTAL: 1) Floare cu... temă 2) Patru anotimpuri în două litere — Arbore... de iarnă — Astre! 3) Raport... în sport 4) Apel — Cal — Trecătoare 5) Metodic și... tematic 6) Știință... tematică 7) Osîndiri cu... teme — Birlic... campion! 8) Fata din temă! — Una care nu se teme de microbi 9) E salvat, nu se mai teme 10) Cetate grecească — Fir... proverbial.

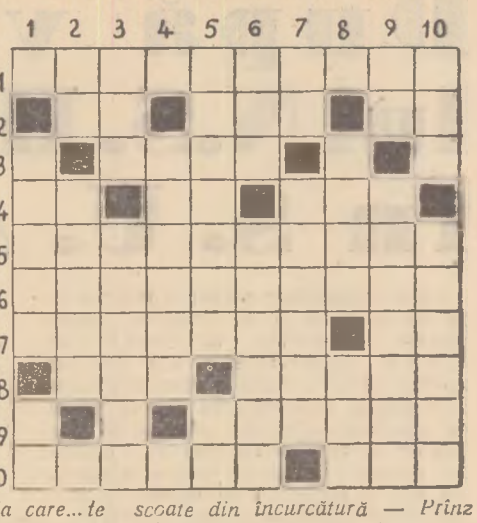

VERTICAL: 1) Batista care... te scoate din încurcătură — Prînz pentru Azor 2) Soare de import — Instrumente pentru... teme muzicale 3) Persoana din insulă! — Operă de artă gratică 4) Una dintr-un trio... matematic 5) Teme de... apă... în poligoane — Tăcere! 6) Temere de ploaie — Ajută pe copil să-și facă temele 7) Teme! — Suferință... cu temă (reg.) 8) Verb substantivat de Creangă pentru... Stan — Rîul din cupă! 9) Jumătate din temă! — Sicîit 10) Armă... pentru mecanisme — Înghețată... anulată.

Medalion

Vasili Kuznețov, campionul lumii la decatlon

Vasili Kuznețov s-a născut în 1932, la Riazan, și practică atletismul de mai bine de 7 ani. Calea parcursă de Kuznețov pentru a atinge culmile uneia dintre cele mai dificile discipline sportive este alcătuită din muncă și perseverență, din îndelungi și obositoare antrenamente.

Lumea sportivă a auzit pentru prima oară de Kuznețov cu prilejul Jocurilor Olimpice de la Helsinki, unde atletul s-a situat al 10-lea.

...11 iulie 1954. La Kiev, Kuznețov doboară recordul Europei, deținut pînă atunci de germanul Sievert. Doi ani mai tîrziu, la Moscova, Vasili continuă să aibă o comportare strălucită, pronosticurile desemnîndu-l încă de pe atunci ca pe al treilea favorit la Jocurile Olimpice de la Melbourne.

Totuși, pe Cricket Ground, stadionul din Melbourne, deși obține rezultate bune nu reușește să cucerească locul doi, deținut de atletul negru din S.U.A., Johnson.

Victoria are însă aripi iuți. Hotărît să învingă, Kuznețov continuă să se antreneze cu perseverență, neprecupețind nici un efort pentru a-și atinge țelul. În mai 1958, pe stadionul din Krasnodar are loc întîlnirea cu campionul lumii Johnson, unde Kuznețov cîștigă, realizînd 8014 puncte — un nou record mondial.

Urmează la rînd alte întîlniri, alte succese, care culminează cu întîlnirea de atletism U.R.S.S. —Statele Unite, de la Philadelphia (iulie 1959), cînd atletul sovietic totalizează 8.350 puncte.

„Sper să ridic recordul mondial la decatlon la 8.600 puncte" — repetă deseori Vasili Kuznețov, și cuvintele acestea nu exprimă numai ambiția sportivului ci și temeinica pregătire a unui încercat decatlonist.

Istoria sportului dovedește cu prisosință că sportivii sovietici nu cunosc limite în disciplinele pe care le practică. Așa dar, așteptați-vă la un nou record la decatlon. Campionul lumii Vasili Kuznețov are cuvîntul.

UMOR + UMOR + UMOR

Dificultatea de a alege
desen de L. și I. CEREPANOV

MISTREȚII: Cine o fi făcut porcăria asta!
desen de V. GLIVENKO

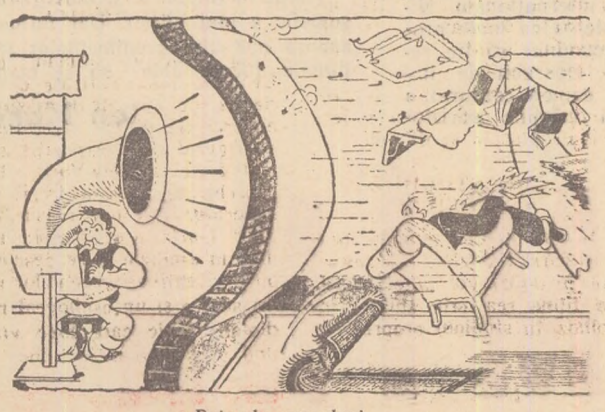

Primele acorduri...
desen de A. ZUBOV

Marile speranțe

(urmare din pag. 3-a)

mai cinstiți decît sînt în realitate. Chiar dacă ei fac uneori afirmații absurde, care sar în ochi, sînt dispus să cred că ele sar doar în ochii noștri, nu și într-ai lor, și că acești adversari cred cu toată sinceritatea în absurditățile pe care le debitează.

Am citit cu plăcere acum cîteva zile un pasaj din Herbert Wells. Scriitorul englez își amintea de cuvintele pe care i le-a spus Lenin cîndva, prin anul 1920. Am descoperit acest citat în „Paris-Presse", un ziar parizian de seară, poate cel mai puțin dispus să recunoască adevărul unor cuvinte rostite cîndva de Lenin. După cum arăta Wells, Lenin i-ar fi spus că, citindu-i romanul „Mașina de fabricat timp", a înțeles cît se poate de bine afirmația sa cum că concepțiile omului despre lume sînt delimitate de proporțiile planetei noastre, că ele se întemeiează pe supoziția că în dezvoltarea lui potențialul tehnic nu va depăși niciodată „limitele pămîntului". Dar, a mai spus Lenin, dacă vom putea stabili legături cu alte planete, va trebui să revizuim și toate concepțiile noastre filozofice, sociale și morale. În acest caz devenind nelimitat, potențialul tehnic va pune capăt oprimării ca mijloc și metodă de progres.

Fără îndoială, era o privire ageră în timp asupra stadiului de dezvoltare socială de care ne-am apropiat la 14 septembrie 1959. Chiar și numai faptul că un ziar cum este „Paris-Presse" e dispus să publice astfel de citate, ne arată limpede cît de aproape sînt schimbările pe care le anunță memorabila zi de 14 septembrie. Dar, se înțelege, ele nu vor putea fi înfăptuite fără a întîmpina o rezistență acerbă.

Da, se „va pune capăt oprimării ca mijloc și metodă a progresului..." Deși deocamdată nu-i decît un vis, dar tot Lenin ne învață că **trebuie să visăm.**

Schimbările de acest fel nu depind de ceea ce gîndesc oamenii. Fără a pune la îndoială bunele lor intenții, îmi voi permite să fac următoarea afirmație: marea transformare trebuie să fie precedată de schimbări care depășesc limitele de înțelegere ale omului, cum ar fi de pildă, însuși faptul că potențialul tehnic devine nelimitat.

Cu alte cuvinte, pe măsură ce se schimbă condițiile în care trăiesc și acționează oamenii, trebuie să se schimbe și felul lor de a gîndi.

Să luăm, de pildă, vitezele făurite de om: în cursul unei singure vieți omenești ele au înregistrat o creștere vertiginoasă; cum să mai avem atunci aceeași concepție asupra lumii pe care am avut-o, să zicem, la începutul acestui veac?

În lumina acestor fapte, oprimarea omului de către om devine un non-sens, un lucru care este respins de noile descoperiri ale geniului uman. În felul acesta, știința și tehnica se ridică cu înverșunare împotriva vechiului principiu care pretindea că progresul poate fi realizat numai prin folosirea oprimării, principiu ce era aplicat în limitele înguste ale unei tehnici revolute, ce ne apare tot atît de primitivă ca măciuca sau pistolul cu cremene.

Dar poate că aceste lucruri devin mult mai clare atunci cînd constatăm că anticomunismul e obligat să-l citeze (și să-l citeze cu bune intenții!) pe Lenin decît dacă ne gîndim pur și simplu la urmările pe care le va avea această primă aselenizare a omului, deși primul fenomen este un rezultat al celui de al doilea.

★

Zguduirea produsă în conștiința oamenilor de proiectilul lansat spre Lună a declanșat o reacție puternică. Aceasta este subliniată chiar și de furia fățișă a unora, de încercările stîngace ale altora de a diminua, prin absurde comentarii politice, importanța succesului înregistrat de savanții sovietici. Dar asemenea încercări nu trebuie să ne facă să pierdem din vedere esențialul și anume: marea speranță pe care a trezit-o evenimentul, speranța în umanizarea viitorului, a viitorului fiecărui om.

Poate că tocmai acest lucru, ca să nu mai vorbim de succesul pe plan științific, este chintesența sau tîlcul, oricum vreți să-i spuneți, cu totul deosebit, al acestui eveniment fără egal în istoria umanității.

După vizita lui N. S. Hrușciov în S. U. A.

La 27 septembrie a luat sfîrșit vizita în S.U.A. a lui N. S. Hrușciov, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. „Treisprezece zile care au zguduit lumea", astfel a caracterizat un ziar englez însemnătatea acestei vizite cu adevarat istorice. „Aceste 13 zile bogate în evenimente care au exercitat o uriașă influență asupra omenirii, au pus o amprentă de neșters asupra dezvoltării relațiilor dintre popoare".

Timp de 14 ani promotorii „razboiului rece", ai așazisei politici de „pe poziții de forță", „echilibriști pe marginea prăpastiei" au îngrămădit nori negri pe orizontul internațional, au ridicat adevărați ghețari în calea cunoașterii și înțelegerii între popoare. Vizita tovarășului N. S. Hrușciov în S.U.A. a fost una din acțiunile deosebit de importante inițiate de guvernul sovietic pentru sfărîmarea gheței „razboiului rece".

„Principalul rezultat al schimbului nostru de păreri cu președintele S.U.A. este expus în comunicatul comun publicat astăzi în presă — a spus N. S. Hrușciov la mitingul oamenilor muncii din Moscova. Fără îndoială că acest document va fi primit cu satisfacție de toți cei interesați în consolidarea păcii".

„Toate problemele internaționale nereglementate trebuie să fie rezolvate nu prin folosirea forței, ci prin mijloace pașnice, prin tratative". Această vibrantă chemare la pace și prietenie între popoare — conținută în comunicat — stîrnește în prezent un uriaș ecou în lumea întreagă. Intr-adevăr, a devenit evident că în secolul nostru, cînd tehnica cunoaște cea mai mare dezvoltare, cînd există orînduiri sociale diferite, problemele internaționale nu pot fi rezolvate cu succes decît pe calea tratativelor, pe baza principiilor coexistenței pașnice. Altă soluție nu există. In această privință este evident pentru toți că vizita lui N. S. Hrușciov a avut o însemnătate istorică deosebit de profundă. Intreaga activitate desfășurată de tovarășul Hrușciov în S.U.A. a constituit un înflăcărat apel la coexistența pașnică, la întrecerea între cele două sisteme, la rezolvarea pe calea tratativelor a actualelor probleme internaționale litigioase.

„Relațiile internaționale, scrie ziarul „Times", nu mai pot rămîne așa cum au fost pînă în prezent". „Acum, cînd N.S. Hrușciov și a încheiat călătoria extrem de obositoare în Statele Unite — scrie ziarul „The Observer" — a devenit mai limpede ca oricînd că nimic nu poate să rămînă așa cum a fost".

După părerea presei internaționale, însemnătatea istorică a vizitei lui N. S. Hrușciov în S.U.A. constă în primul rînd în faptul că ea a deschis perspective de dezvoltare pentru relațiile de prietenie între cele mai mari state ale lumii, S.U.A. și U.R.S.S., normalizarea relațiilor dintre popoarele sovietic și american avînd o însemnătate excepțională pentru întreaga omenire.

Luînd cuvîntul la o conferință de presă, președintele Eisenhower a declarat că, după părerea sa, vizita lui N. S. Hrușciov a inițiat procesul de îmbunătățire a relațiilor americano-sovietice și de topire a gheței în aceste relații. Nu întîmplător, referindu-se la acest fapt, unul din ziariștii americani a caracterizat la postul de radio NBC vizita lui N. S. Hrușciov „ca unul din cele mai fantastice evenimente din istoria Americii". Intr-adevăr, pentru prima oară după cel de-al doilea război mondial (și s-ar putea spune chiar după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie), milioane de americani au auzit adevărul despre politica țării Sovietelor chiar din gura conducătorului guvernului sovietic. Se știe că decenii de-a rîndul reprezentanții cercurilor politice reacționare din S.U.A. au încercat să le ascundă acest adevăr, să-l falsifice, să-l denatureze. „Numai acest fapt este suficient, a arătat comentatorul postului de radio Moscova, pentru ca vizita premierului sovietic să poată fi descrisă de istorici drept cel mai important eveniment din anii de după război".

Din momentul în care N. S. Hrușciov s-a putut întîlni cu oameni simpli — sute de mii de americani au făcut o primire de neuitat șefului guvernului sovietic. După cum scrie Childes, comentatorul ziarului „New York Post", N. S. Hrușciov „a intrat ca un vechi cunoscut în locuințele milioanelor de americani". Childes consideră că N. S. Hrușciov „a împărtășit americanilor umanismul, umorul, voioșia și energia sa". „Oamenii îmi strîngeau mîinile — a spus N. S. Hrușciov — le răspundeam la fel și ei aplaudau și zîmbeau, zîmbeau așa cum zîmbiți dv., locuitori ai Moscovei, întîmpinîndu-i pe oaspeți, bucurîndu-vă de oaspeți, și făcînd totul pentru ca oaspeții să se simtă așa cum se întîmplă cînd sînt bine primiți".

Intr-o telegramă adresată lui N. S. Hrușciov o americană simplă, d-na I. Clayton din Little Rock scrie: „Am ascultat toate cuvîntările dv. cu un uriaș interes. Sînt convinsă că sînteți cel mai eminent om de stat al contemporaneității. Milioane de americani vă privesc cu speranța că eforturile dv. vor fi încununate de succes — va începe o nouă eră a lumii, o eră pe care n-a mai cunoscut-o omenirea pînă acum. Acțiunile dv. minunate în slujba omenirii vor intra în analele istoriei și strănepoții se vor călăuzi cu mîndrie după activitatea dv". Aceste cuvinte exprimă sentimentele multor americani simpli. Primirea caldă și cordială care a fost făcută șefului guvernului sovietic dovedește că poporul american, în majoritatea sa covîrșitoare a înțeles just și a apreciat așa cum se cuvine chemarea șefului guvernului sovietic de a trăi în pace și prietenie și de a pune la baza relațiilor sovieto-americane principiile coexistenței pașnice.

Opinia publică mondială subliniază marea însemnătate a faptului că în comunicatul comun sovieto-american se consemnează că cei doi șefi de guverne au căzut de acord că problema dezarmării generale este cea mai importantă problemă care se pune astăzi în fața lumii, iar cele două guverne s-au angajat să depună eforturi pentru a se ajunge la o soluționare constructivă a acestei probleme. In realizarea acestui acord, un rol hotărîtor l-au jucat fără îndoială istoricele propuneri sovietice pentru înfăptuirea dezarmării generale și totale prezentate recent de N. S. Hrușciov în fața Adunării Generale a O.N.U.

Schimbul de păreri dintre N. S. Hrușciov și D. Eisenhower a deschis calea pentru mult așteptata conferință la nivel înalt. După cum a declarat în conferința sa de presă D. Eisenhower în cursul schimbului de vederi care a avut loc la Camp David au fost înlăturate cele mai multe obiecții în calea ținerii conferinței la nivel înalt. In ceea ce privește guvernul sovietic, N. S. Hrușciov a arătat clar poziția sa față de conferința la nivel înalt. „Se consideră că condițiile necesare pentru convocarea conferinței șefilor guvernelor sînt propice. Personal eu accept orice loc al întîlnirii"

Din comunicatul sovieto-american se desprinde cît de important a fost schimbul de păreri asupra problemei germane, inclusiv asupra problemei Tratatului de pace cu Germania. Dacă la conferința miniștrilor Afacerilor Externe din vara acestui an de la Geneva s-a ajuns la o anumită apropiere a pozițiilor în ceea ce privește statutul Berlinului occidental, al cărui regim de ocupație ar fi trebuit de mult să înceteze, acum s-a căzut de acord ca tratativele în această problemă să continue în viitor. Precizarea făcută de tovarășul N. S. Hrușciov unui corespondent al agenției TASS în legătură cu termenul de rezolvare a acestei probleme prezintă o mare însemnătate pentru apropierea punctelor de vedere în aceasta chestiune.

Vizita lui N. S. Hrușciov în S.U.A. și rezultatele ei pot marca sfîrșitul războiului rece în întreaga lume. Aceasta este părerea pe care o exprimă în prezent numeroși oameni politici, comentatori, reprezentanți ai cercurilor diplomatice și de afaceri și oameni simpli. „Vizita fantastică în Statele Unite a premierului Hrușciov este „un semn încurajator pentru pacea lumii" — a declarat liderul partidului democrat din S.U.A. Adlav Stevenson. „Nu pot să spun cît de mulțumit sînt să citesc comunicatul asupra căruia ați căzut de acord dv. și președintele Eisenhower — scrie Macmillan într-o telegramă adresată lui N. S. Hrușciov. Oricît de mari ar fi problemele care stau în față, consider că le putem aborda într-o hotărîre reciprocă de a găsi soluționarea lor".

In cursul schimbului de vederi care a avut loc la Camp David între N. S. Hrușciov și D. Eisenhower au fost abordate cele mai importante probleme ale actualei situații internaționale. Nimeni nu se poate aștepta ca toate problemele care s-au acumulat să fie rezolvate dintr-o dată. Deosebit de important este faptul că s-a conturat o anumită apropiere în relațiile sovieto-americane, ceea ce va avea, fără îndoială, o influență pozitivă asupra evoluției viitoare a situației internaționale. Desigur că în Statele Unite mai există forțe care se pronunță pentru continuarea războiului rece. Impotriva acestor forțe se intensifică lupta pentru pace a popoarelor. Uniunea Sovietică face totul ca barometrul să se miște nu spre „furtună" sau „variabil" ci numai spre „senin".

Vizita în S.U.A. a șefului guvernului sovietic a luat sfîrșit. Dar influența ei asupra mersului evenimentelor internaționale începe abia să se manifeste.

Ion Manea

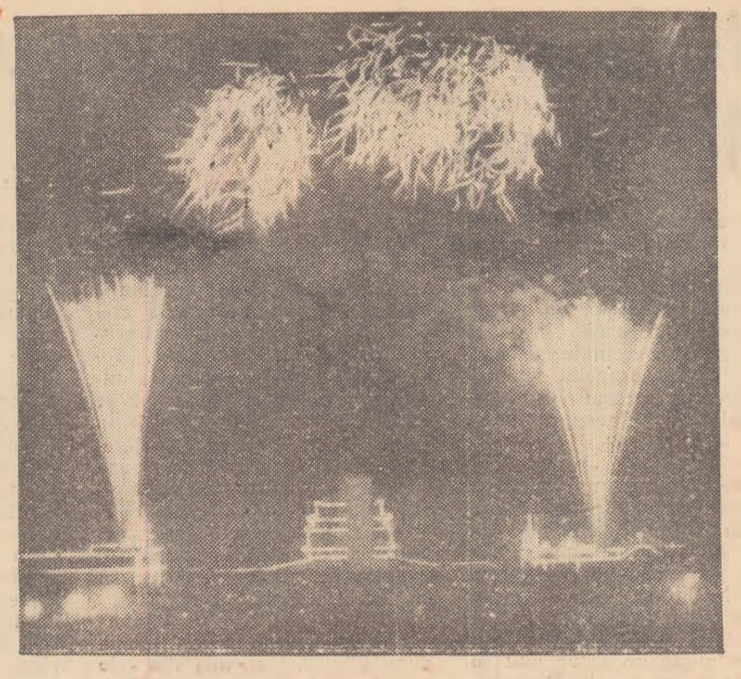

Piața Tieanmîn din Pekin. La 1 octombrie 1949 președintele Mao Tze-dun a proclamat aci, întemeierea Republicii Populare Chineze.

Sărbătoarea Chinei populare

In viața unei civilizații, a unui popor, zece ani înseamnă puțin, foarte puțin. Și acest lucru e și mai adevărat, parcă, cînd te gîndești la existența milenară a civilizației chineze. Tocmai de aceea, comparația între ceea ce s-a petrecut în China în acești zece ani și situația ei dinainte face să reiasă și mai bine uriașul salt realizat în acest răstimp de poporul chinez.

Era o vreme cînd filozoful englez John Stuart Mill putea să spună: „In istoria fiecărui popor, pare să existe o limită, după care el se oprește și devine un fel de Chină". Pe atunci, asemenea cuvinte nu erau lipsite de sens, cum ar putea să ne apară nouă astăzi, căci China veche, China feudală era un simbol al inerției, al resemnării fataliste, — situație pe care cei ce profitau de pe urma ei ar fi vrut cu tot dinadinsul s-o permanentizeze. Astăzi, însă, rememorarea unor asemenea reflecții nu mai este făcută decît pentru a sublinia și mai puternic contrastul izbitor dintre marea, puternica Chină nouă, care se situează cu pași de gigant în fruntea progresului omenirii și ziua ei de ieri.

Victoria revoluției populare din China și constituirea Republicii Populare Chineze au fost socotite, pe bună dreptate, drept cele mai mari evenimente istorice de după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie

Reunind în rîndurile sale pe cei mai buni fii ai poporului chinez, gloriosul Partid Comunist Chinez a descătușat energia creatoare a maselor de sute de milioane de oameni și le-a mobilizat la lupta nobilă pentru lichidarea înapoierii seculare și făurirea unei patrii noi, socialiste. Poporul a pornit cu o însuflețire fără seamăn să realizeze un uriaș program de industrializare a țării. Primul plan cincinal a fost îndeplinit înainte de termen. Pe baza acestor rezultate strălucite, în 1958 ritmul de construire a socialismului a fost și mai mult accelerat.

Astăzi, China Populară se prezintă ca o mare putere, în plin avînt, care se bucură de un prestigiu fără precedent în Asia și în tot restul lumii.

Cercurile care se încăpățînează să ducă politica „războiului rece" împiedică încă cu orice chip respectarea drepturilor legitime ale R.P. Chineze în cadrul Organizației Națiunilor Unite.

„Nu este de închipuit — a spus N.S. Hrușciov în cuvîntarea rostită la 18 septembrie 1959 în fața Adunării Generale a O.N.U. — că ar exista cineva care să creadă în mod serios că s-ar putea realiza o reglementare temeinică și trainică a celor mai importante probleme mondiale fără participarea marii Chine populare"...

De aceea, toți cei care doresc într-adevăr sfărîmarea gheților „războiului rece", toți cei care doresc stabilirea unei păci durabile în lume cer înlăturarea acestei situații anormale, cer ca R.P. Chineză să-și ocupe în sfîrșit locul care i se cuvine în cadrul O.N.U.

Cu prilejul lui 1 Octombrie, ziua cînd Republica Populară Chineză a împlinit 10 ani de existență, poporul nostru felicită din toată inima pe marele său prieten, poporul chinez și-i urează noi și mari succese în opera de construire a socialismului.

SĂPTĂMÎNA

TIPARUL: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"